DIRVA

★★★ THE FIELD

Nr. 28

Liepos - July 9, 1953

Cleveland, Ohio

St. Lozoraitis aktualiais klausimais

MASKVOS TAIKINGUMAS — NAIVUS MANEVRAS BUDRUMUI UŽMIGDYTI. — PRIEVOLĖ GERINTI POLITINĘ LAISVĖS KOVĄ. — LIETUVOS PASIUNTINYBIŲ STEIGIMAS AR SENŲ ATKURIMAS. — ITALIJOS POZICIJA MŪSŲ ATSTOVYBĖS REIKALU.

Lietuvos Diplomatijos šefas ministeris Lozoraitis neseniai lankėsi Paryžiuje ir maloniai sutiko pasidalinti su Jūsų korespondentu kai kuriomis savo mintimis ir nuomonėmis dėl paskutiniųjų tarptautinių politinių įvykių ir lietuviškųjų reikalų. Šias mintis, pasikalbėjimo formoje, ir duodame.

Pradedame nuo pasikeitimu Maskvoje. Dėl jų St. Lozoraitis pareiškė:

— Pastaruoju laiku dažnai kalbama apie naują Sovietų politiką, naujus vėjus. Esmėje gi nieko nėra nauja tame manevre, kurį Maskva daro po Stalino mirties. Ir Stalinui esant gyvam buvo jo ir sovietų vyriausybės pareiškimų apie galimumą sugyventi Vakarų Pasauliui su Sovietų valdoma ir engiama žemės dalimi. Kiek kartu jau buvo kalbėta apie sovietų norus pasiekti paliaubų Korėjoje... Tie norai tokie nuoširdūs, kad Pan Mun Jom'o derybos tęsiasi jau daugiau kaip metus ir jos tik pagelbėjo sustiprinti Šiaurės Korėjos ir Kinijos kariuomenes.

Lygiu būdu Maskva buvo kalbėjusi apie tariamą jos pasiryžimą suvienyti Vokietiją, gerbti sutartis, saugoti taiką...

Pagaliau, negi Sovietai buvo kada nors pareiškę, kad jie nori ardyti taiką...., pavergti kitas tautas ar kelti komunistinę revoliuciją kituose kraštuose, ar kurstyti karą Korėjoje, Indokinijoje, Burmoje?

Ir kokie buvo viso to rezultatai? Gi tokie, kad keli šimtai milionų žmonių, nuo Elbės iki Korėjos, yra sovietų engiami ir panaudojami sovietinės Sąjungos ekspansijai, pasirengimams pulti Vakarus.

Šiaip jau, kalbant apie tariamąjį sovietų taikingumą, naudinga tiksliau prisiminti, kas tai yra tarptautinė taika. Ją sudaro ne tik karinių operacijų nebuvimas, bet ir dar keli kiti elementai, kurių svarbiausieji yra šie: a) sutarčių sistema, patikrinti tarptautinį bendradarbiavimą, b) tokios taikos garantijos, kaip sankcijos prieš puoliką, c) tarptautinė ginklavimosi kontrolė, d) tarptautinių nusikaltimų atitaisymas, e) taikingas vyriausybių ir tautų nusistatymas.

Niekas negali turėti iliuzijų, kad Sovietų vyriausybė galėtų prisidėti prie šitų taikos elementų sukurimo.

Tai, ką šiandiena skelbia Maskvos vyriausybė apie savo taikingumą, tėra tik manevras, esmėje — labai naivus manevras, Vakarų budrumui užmigdyti, jų apsiginklavimui sulėtinti ir Vokietijos atsiginklavimui sutrukdyti. Tokiam ėjimui Maskva turi ir vidaus politikos priežasčių.

Stalinui mirus, netekus tokio autoriteto, kokiuo Stalinas buvo bolševikų tarpe, Sovietų santvarkoje atsirado didelė spraga. Ligi toji spraga bus užpildyta ir bus suvestos įvairios sąskaitos bolševikų vadų tarpe, sovietų vyriausybei reikalingas laikinis atoslūgis ne tik vidaus, bet ir užsienio politikoje. Jeigu politikos žmonės turėtų geresnę atmintį, jie prisimintų, kad ir šitas pereinamas taktikos pakeitimas nėra jokia naujenybė. Panašią politiką Sovietų vyriausybė vykdė prieš 20 metų, kada Sovietų Sąjunga buvo susilpninta barbariškos žemės ūkio kolektivizacijos ir ruošė kruviną senųjų bolševikų valymą — bylas prieš Tuehacevskį, Zinovjevą, Kamenevą.

Taigi dabar ir vėl turime reikalo su laikiniu Sovietų taktikos pasikeitimu. Tačiau svarbiausias — pagrindinis Sovietų vyriausybės tikslas nesikeičia. Jis buvo ir yra ne kas kitas, kaip sunaikinimas civilizuotojo pasaulio per komunistinę revoliuciją, per netiesioginį karą kaip Korėjoje ar Indokinijoje, ir pagaliau atvirai puolant Vakarus (jei užteks jiems laiko tinkamai pasiruošti atominių ginklų srityje).

Šitas tikslas yra nuolatinis — pastovus ir jam tarnauja taip pat ir tokie taktikos pasikeitimai, kaip kad dabartinis. Jis nepriklauso nuo vienokios ar kitokios Maskvos satrapų sudėties. Stalinas darė viską ką galėjo tam tikslui pasiekti ir šitame kelyje jis sustodavo tik tada, kai negalėdavo eiti pirmyn. Tą patį darys Malenkovas ar kitas bolševikas, kuris bus Stalino įpėdiniu.

Galimas dalykas, kad Sovietų pradėtoji taikos komedija sudarys kuriam laikui Europoje nemalonią mums ir kenksmingą laisvės idėjai atmosferą. Šitokiai prielaidai suteikia pagrindo, be kita ko, daugelio Europos politikų laikysena Stalinui mirus. Užuot pasmerkę jį ir jo nusikaltimus ar bent tylėję, jie prismilkino sovietų diktatoriaus atminčiai tiek smilkalų, kad, nors ir trumpam laikui, buvo aptemdę baisų bolševizmo vaizdą. Nėra reikalo slėpti, kad tuo buvo pralaimėtas vienas šaltojo karo mūšis.

Gali būti, kad Kremliaus taikos komedija sukels kai kur Europoje iliuzijų dėl galimumo Vakarams sugyventi su Sovietais. Reikia manyti, kad ir šį kartą jos neilgai truks ir baigsis taip pat, kaip visados baigdavosi t. y. Vakarų nusivylimu.

Kaip ten bebūtų nejvyko nieko, kas galėtų susilpninti mūsų įsitikinimą, kad Lietuvos Nepriklausomybė bus atstatyta, ar sumažinti mūsų pasiryžimą tam tikslui visomis išgalėmis dirbti.

Priešingai, mūsų viltis stiprina Jungtinių Amerikos Valstybių politika, ypač kaip ji buvo suformuluota Prezidento Eisenhowerio ir Valstybės Sekretoriaus Dulles'o, tiek santykių su Sovietų Sąjunga, tiek bolševikų okupuotų kraštų laisvės atstatymo klausimais.

Tačiau Sovietų vykdomas manevras uždeda mums prievolę suintensyvinti mūsų politinį darbą, prisidėti prie sovietų manevro demaskavimo, kelti aikštėn Lietuvai padarytas ir daromas skriaudas, siekti, kad Lietuvos ir kitų valstybių Nepriklausomybės atstatymas būtų padarytas praktiškos ir aktualios didžiųjų valstybių politikos objektu, ir kaip toks figuruotų jų eventualiuose pasikalbėjimuose su Sovietų Sąjunga.

Šitaip, ir vieningai veikdami, mes ne tik atliksime savo pareigą Lietuvos atžvilgiu, bet taip pat patarnausime demokratijos konsolidavimui pasaulyje. Iš tikrųjų, niekas negalėtų taip pakenkti demokratijos idėjai ir autoritetui, kaip tie jos atstovai, kurie rodytų nejautrumą likimui tų tautų, kurios tapo sovietų aukomis, ar darytų kompromisų ,pažeidžiančių tų aukų tei-

(Perkelta į 4-tą pusl.)

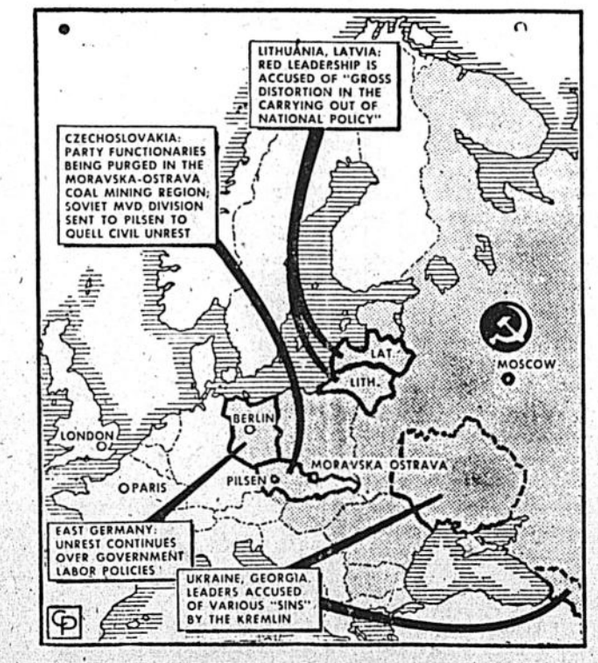

Paskutinieji sukilimai Rytų Vokietijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje, vėl atkreipė viso pasaulio dėmesį į rusų pavergtus kraštus ir esančių tautinių neramumų centrus.

Pasitarimų komunikatas

1953 m. birželio mėn. 18-24 dienomis Lietuvos laisvinimo liečiančiais klausimais įvyko eilinis pasitarimas tarp Diplomatijos šefo S. Lozoraičio ir VLIKo Pirmininko, dalyvaujant Vykdomosios Tarybos Pirmininkui K. Žalkauskui ir Lietuvos Ministeriui prie Švento sosto S. Girdvainiui. Šio pasitarimo metu buvo tariami šie klausimai:

I) Ryšium su sovietų vykdomu manevru, siekiančiu užmigdyti pasaulio budrumą taip pat ir su numatoma Bermudų ir eventualia Keturių Konferencija buvo nusistatyta, kurių žygių turi imtis Lietuvos laisvinimo veiksniai Nepriklausomos Lietuvos atstatymo byloje.

II) Buvo apsvarstytas su min. Lozoraičiu VLIKo paruoštas ir Baltų Tarybos priimtas, skiriamas JTO priklausančioms ir kitoms valstybėms Lietuvos, Estijos ir Latvijos laisvinimo reikalu memorandumas.

III) Iš diplomatų ir VLIKo atstovų buvo sudaryta komisija paruošti medžiagai, reikalingai ginant Lietuvos Nepriklausomybės bylą. Sutarta, kad Min. S. Lozoraitis ateinančio mėnesio bėgyje sušaukia tos komisijos pirmą posėdį.

IV) Nusistatyta, kad būtų pageidaujama sušaukti lietuvių politinę konferenciją Jungtinėse Valstybėse š. m. lapkričio mėnesy ir aptarta jos apimtis ir uždaviniai.

V) Buvo aptarti ir kiti LDŠ ir VLIKo bendradarbiavimo klausimai. Visais tais klausimais buvo pasiektas susitarimas.

VI) Dėl numatomų neoficialinių atstovų prie vyriausybių, kur nėra Lietuvos diplomatinių atstovybių, skyrimo pasireiškė nuomonių skirtumų. Tuo tarpu kai Min. Lozoraitis laikosi nusistatymo, kad tokių neoficialių atstovų skyrimas priklauso išimtinai jam, VLIKo ir VT Pirmininkai mano, kad tokių atstovų skyrimas, remiantis II Reutlingeno susitarimu dėl LDŠ ir VLIKo bendradarbiavimo užsienio politikos srityje, turi būti daromas LDŠ ir VLIKo Pirmininkui susitarus. Šis klausimas bus praneštas VLIKui ir diplomatams.

VII) Sekantis VLIKo Pirmininko ir LDŠ pasitarimas numatomas š. m. liepos mėnesyje.

VILTIES NAMAI

Vilties namams savo auką atsiuntė:

J. Pryžgintaitė-Vilčinskienė, Cleveland	$5.00
Kleinotas Petras, Racine	5.00
J. Z., Cleveland	3.00
Zajankauskas K., Detroit	2.00
Dirmantas St., Chicago	5.00
Budreika Bronė, Baltimore	2.00
Morkūnas Karolis, Cleveland	5.00

Visiems aukotojams dėkojame ir tikimės, kad ir kiti Dirvos skaitytojai Vilties namą parems.

Prezidentas Eisenhower paskelbė Texas valstybę didelės nelaimės vieta. Sausra sunaikino šiųmetinį derlių. Nuotraukoj matyti nuo sausros suskylusi derlinga žemė.

Vokietijos problema

(Mūsų Europos bendradarbio)

Paskutinėje korespondencijoje mes ilgėliau sustojome ties Rytų Vokietija arba, kitais žodžiais tariant, ties sovietų okupacine zona. Ta proga pastebėjome, jog Kremlius savo "taikos ofenzyvą" išplėtė ir į Vokietiją, stengdamasis pigiomis priemonėmis laimėti savo zonos gyventojų simpatijas. Tačiau Berlyno ir kitų vietovių riaušės įtikinamai liudija, jog gyventojai nesitenkina vien menkomis nuolaidomis, bet kelia aikštėn politines problemas, kaip laisvi rinkimai, Vokietijos sujungimas į vieną valstybę ir t.t.

Sovietai dar nėra atidengę visų savo kortų Vakarų Vokietijos atžvilgiu. Bet aišku, kad jau ligšiolinės "taikos ofenzyvos" ribose pasireiškusiais ėjimais Maskvos vyriausybė yra pasistačiusi kelis tikslus.

Pirmiausia sovietai nori žūtbūt sukliudyti, kad būtų įgyvendinta Europos Gynybos Bendruomenė. Pagal pernai pasirašytas, bet ligšiol dar neratifikuotas Paryžiaus sutartis, **Vakarų Vokietijai turėjo būti leista apsiginkluoti ir sukurti 12 divizijų karo pajėgą,** kuri įsijungtų į vad. "Europos kariuomenę". Tačiau vokiečių apsiginklavimas kelia rimtą pasipriešinimą ne tik Prancūzijoje, bet ir pačioje Vokietijoje šiuo klausimu nuomonės skiriasi. Ypač pavojinga yra socialdemokratų opozicija. Sovietai, tai vienur, tai kitur darydami nuolaidas, be abejojimo, siekia dar labiau sukelti vokiečių tautoje abejonių dėl kanclerio Adenauerio politikos, kuri nedvejodama remiasi vakarų pasauliu.

Jeigu, iš vienos pusės, sovietai nori sutrukdyti Europos Gynybos Bendruomenės susidarymą, tai, antra vertus, jie turi galvoje Vakarų Vokietijoje rugsėjo mėnesį būsimus parlamento rinkimus. Koalicija, kuria remiasi Adenaueris, nėra labai patvari. Išbuvusi prie vairo visą sunkiausią pokarinį laikotarpį, Adenauerio vyriausybė gali nustoti tam tikro balsų skaičiaus. Vokiečių tautoje (lygiai kaip ir Prancūzijoje bei Italijoje) reiškiasi tam tikra vad. neutralumo dvasia. Pagal šią koncepciją Vokietijai, esą, būtų naudingiau nesidėti nei su vakarais, nei su rytais, o pasilikti šių dviejų blokų rungtynėse nuošaliai. Žmonėse, sovietų "taikos ofenzyvos" akivaizdoje, plinta įsitikinimas, kad bolševikai esą mažiau pavojingi mirus Stalinui. Tad esą galima sumažinti ginklavimosi išlaidas, o kai dėl Vokietijos, tai jai, girdi, nesą reikalo vienpusiškai atsiremti vakarais, o reikią bandyti išlaikyti pusiausvyrą tarp rytų ir vakarų.

Savaime suprantama, kad Maskvai to ir tereikia. **Ji labai apsidžiaugtų, jei per būsimus rinkimus laimėtų kaip tik tos srovės, kurios labiau pasinešusios į tokį "neutralumą",** nes tatai padidintų jos šansus įsiskverti ir į vakarų pasaulį.

Be visų kitų temų, sovietai per paskutinius mėnesius grynai propagandiniais tikslais ima kelti Vokietijos sujungimo klausimą. Suprantama, kad kiekvienam vokiečiui ši tema yra artima širdžiai, nes dabartinis Vokietijos suskaldymas į dvi dalis dilgina jo patriotinius jausmus. Pagaliau, Maskva kalba apie taikos sudarymą su Vokietija. Tai vis temos, kurios atitinka eilinio vokiečio lūkesčius.

Tačiau panašių klausimų kėlimas nėra vien tiktai Maskvos monopolis. Taip pat vakarų demokratijos dar anais laikais, kai su sovietais susėsdavo prie bendro derybų stalo, reikalavo išspręsti tuos pačius klausimus. Jeigu visgi derybos nutrūko ir įvyko galutinis lūžis, tai ne dėlto, jog nebuvo aišku, k a s reikia daryti, bet todėl, jog su sovietais negalima buvo surasti bendros kalbos, k a i p daryti, kokia eile klausimus spręsti.

Vakarų valstybės laikėsi nuomonės, kad Vokietijos problemos sprendimą reikia pradėti nuo laisvų ir slaptų rinkimų visoje Vokietijoje, taigi ir sovietų zonoje. Jos yra įsitikinusios, kad didžiulė vokiečių tautos dauguma pasisakys už vakarietinę demokratiją. Toliau, vakarai statė sąlygą, kad rinkimų duomenimis pasirėmus būtų sudaryta bendra visai Vokietijai vyriausybė. Su ta vyriausybe būtų galima pasirašyti taikos sutartį ir tokiu būdu sunormalinti gyvenimą bei sujungti visą Vokietiją į vieną valstybę.

Sovietų taktika yra griežtai priešinga. **Maskva kartoja, kad reikią pradėti nuo taikos sutarties su Vokietija. Ji remiasi vienpusiškai interpretu o j a m u 1945 m. Potsdamo protokolu,** pagal kurį taikos sutartį turėjo parengti penkių valstybių užsienių reikalų ministeriai (USA, Anglijos, Prancūzijos, SSSR ir Kinijos, tuomet Čankaišeko). Šią sutartį turėjo pasirašyti bendra visai Vokietijai vyriausybė. O jau po to galėtų sekti rinkimai.

Nereikia ypatingo itarumo, kad šiame sovietų galvojime neįžiūrėjus maskvinių kliaudžių. Ypač šiandien, kai Kinija pateko po komunistų letena, sovietai bandytų į penkių valstybių užsienių reikalų ministerių tarpą įvesdinti savo bendramintį iš Pekingo. Prancūzija, negalinti nusikratyti vokiškojo revanšo baime, kai kuriais atvejais galėtų paremti Maskvą. Pagaliau visiškai neseniai matėme, kad net tokio Churchillio galvoje šmaigščioja savotiškos mintys (Rytų Locarno ir t.t.). Tad Kremlius tikisi Potsdamo protokolo procedūros pagrindu tokios taikos sutarties su Vokietija, kokia jam būtų naudinga,

(Perkelta į 4-tą pusl.)

VILTIES DRAUGIJOS NARIAI

Į Vilties Draugiją pastaruoju metu įstojo:

Milius-Miliauskas, Cleveland $25.00

Mes kviečiame bendraminčius ir Dirvos skaitytojus stoti į Vilties Draugiją ir savo įnašu remti tautinę spaudą.

VISAM PASAULY

• Maskvoje šaukiamas, kaip spėja Europos spauda, svarbus pasitarimas. Iš Londono iškviestas ambasadorius J. Malik, iš Prancūzijos Pavlovas, iš Washingtono Zarubin. Į pasitarimus iškviesti ir Rytų Vokietijos svarbieji valdytojai.

• Anglijoje karališkoji šeima turi nemažai rūpesčių dėl princesės Margaretos flirto su divorsuotu kap. Peter Towsend.

• Irane Mossadegh nugalėjo savo politinį priešą, parlamento pirmininką — Kašani. Jo vieton parlamento pirmininku išrinktas Abdulak Moazani, Mossadegh šalininkas.

• Prancūzijai paprašius, kad Vokietija sumokėtų virš 11 milionų dolerių skolos, Vokietijos parlamentas 148 balsais prieš 135 atmetė reikalavimą ir paaiškino, kad Prancūzija jau kelis kartus tą sumą atsiėmė iš valdomos Vokietijos srities.

• Vokietijoje sušaudyta 18 rusų karių, atsisakiusių šaudyti į sukilusius darbininkus. Po sukilimų pradėta išformuoti ir kai kurie Rytų Vokietijos kariniai daliniai, kaip pasirodę netinką komunistinei tarnybai.

• JAV lanko pirmoji po karo Vokietijos karinė misija, vadovaujama T. Blank.

• JAV įsigaliojo naujas įstatymas, suteikiąs JAV pilietybę, po Korėjos karo pradžios, nepiliečiams kariams, tarnavusiems bent 90 dienų JAV kariuomenėj. Tokių būsią virš 5000.

• Vengrijoje min. pirm. žydas Rakosi pakeistas vengru Nagy. Naujas Maskvos patikėtinis pažadėjo švelnesnį rėžimą.

DIRVA
THE FIELD

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.
Telephone: HEnderson 1-6344.
Issued in Cleveland every Thursday.
Editor: Balys Gaidžiūnas.
Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.
Subscription per year in advance: in the United States — $5.00 in Canada — $5.50, elsewhere — $6.50.
Single copie — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.
Telefonas: HEnderson 1-6344.
Išeina Clevelande kas ketvirtadienį.
Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.
Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą.
Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse $5.00, Kanadoje — $5.50, kitur — $6.50.
Atsk. Nr. kaina 10 centų.

IKAS ir KITUR

• Lenkų "Dziennik Polski" praneša, kad lietuvio rašytojo J. Biliūno palaikai, iš Lenkijos parvežti į Lietuvą. Palaikų parvežti buvo nuvykę A. Venclova ir J. Baltušis.

• Hannoveryje birželio 27-28 dienomis buvo sušauktas Europos Lietuvių Bendruomenių atstovų suvažiavimas. Suvažiavimas išklausė mūsų veiksnių ir atskirų kraštų bendruomenių pranešimų apie jų veiklą, taip pat priėmė visą eilę reikšmingų nutarimų.

• Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas pasiuntė Berlyno burmistrri prof. Reuteriui telegramą, kuria VLIKo vardu reiškiama giliausia užuojauta dėl kritusių bekovojant su bolševizmu berlyniečių mirties. Telegramoje pažymima, kad lietuviai gerai supranta, ką reiškia tokios aukos, ir pareiškia savo solidarumą kovoje su raudonuoju siaubu.

Telegramą paskelbė vokiečių SWRF, Berlyno radijas ir visa eilė vokiečių laikraščių.

• Pietų Vokietijos radiofono Stuttgarte iniciatyva Kaiserio ministerijos užsienio reikalų politinis patarėjas Dr. Schuetz skaitė paskaitą: "Vakarų-Rytų santykiai ir Vokietijos susijungimas". Apie pusę diskusijų dalyvių sudarė vokiečių veikėjai, kitą pusę — įvairių tautų tremtiniai. Lietuviams atstovavo IT valdyt. M. Gelžinis ir URT valdyt. P. Karvelis.

• VLIKo ir VT būstinę ir toliau nusistatyta palikti Vakarų Vokietijoje.

• Eilinis Vliko plenumo posėdis numatoma šaukti liepos mėn. 13-14 dienomis; jame be ikšiolinių Vliko narių, dalyvaus ir E. Simonaitis Mažosios Lietuvos bei Dr. Liteiskis, nuo "Vienybės" sąjūdžio.

• Bolševikams paskelbus, kad jie atšaukia užsienio diplomatams suvaržymus keliauti po Rusiją, Amerikos radijai dėl to pastebi, kad ir toliau palieka visa eilė suvaržymų, kur jiems neleidžiama vykti. Faktiškai jie galės dabar lengviau nuvykti į Juodosios jūros kurortus, tačiau negalės vykti nei į Lietuvą su kitomis Pabaltijo valstybėmis, nei į karinės pramonės ar draudžiamąsias sritis, kur yra darbo vergų stovyklos.

• Mažosios Lietuvos veikėjas, gimnazijos mokytojas Martynas Purvinas iš Phoenixville, Pa., persikėlė gyventi į Chicagą.

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo proga DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti aukojo šie skaitytojai:

Krulikas K., Brooklyn	$2.00
Rūkas A., Chicago	1.00
Senkus V., Cleveland	1.00
Kalinauskas Z., Elizabeth	1.00
Rimkus K., Dover	1.00
Genaitis J., Woodhaven	1.00
Kaspariūnas P., Elizabeth	1.00
Koncė A., Waterbury	1.00
Mačius A., Meirose Park	1.00
Baltus J. C., Brooklyn	1.00
Černius J., Flint	2.00
Mason J., Calif.	1.00
Titas K., Cleveland	0.50
Vaičaitis J., Cleveland	1.00
Dirmantas S., Chicago	1.00

Tautinės Sąjungos skyriuose

Kanados Tautinės S-gos suvažiavimo rezoliuciją

Kanados Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmasis skyrių atstovų suvažiavimas, įvykęs 1953 m. liepos 4 d. Toronto mieste, Lietuvių Namuose, apsvarstęs savo veiklos gaires, nutarė pavesti Sąjungos Valdybai:

1. Suvažiavimo vardu pareikšti sveikinimus bei padėkoti už jam išreikštus sveikinimus:

a. Kanados Ministeriui pirmininkui;

b. Lietuvos Diplomatinėms institucijoms per Lietuvos Diplomatijos Šefą;

c. Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui ir Lietuvių Tautinio Sąjūdžio atstovui Vlike;

d. Lietuvių Tautiniam Sąjūdžiui, Kanados Lietuvių Bendruomenei, Amerikos Lietuvių Tautinei S-gai, Lietuvių Tautinių Korp! Sambūriams, Lietuvių Rezistencijos Santarvei, Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungai, Adv. Antanui Oliui, "Dirvos" Redakcijai, Lietuvos Laisvės Komitetui.

2. Rūpintis plėtimu kontaktų su Kanados visuomene, ypač su įtakingomis organizacijomis bei įtakingais asmenimis ir spauda, stengiantis tinkamai juos supažindinti su lietuviais, jų ypatumais ir jų dabarties interesais, ypač interesais, liečiančiais Lietuvos laisvės atgavimo bylą, taip pat ir lietuvių padėtį Kanadoje;

3. Pasirūpinti, kad visi Sąjungos nariai įsijungtų į Lietuvių Tautinio Sąjūdžio, kaip įvairiuose kraštuose gyvenančių bendraminčių organizuoto junginio veiklą lietuvių reikalais, neapribotais vieno krašto vietomis.

4. Remti Kanados Lietuvių Bendruomenės vieningos veiklos idėją ir dalyvauti tos bendruomenės veikloje, laikantis nusistatymo, siūlančio bendruomenės vadovybės sudarymo tvarką reformuoti ta prasme, kad bendruomenės veiklos vadovavime būtų reprezentuojamas įvairių, bendruomenėms tikslams pritariančių politinių nusistatymų grupės.

5. Specialiai susirūpinti uolesniu vienintelės lietuviškos augštesnėsės mokyklos — Vasario 16 d. gimnazijos rėmimu.

BOSTONO SKYR. GEGUŽINĖ

Liepos mėn. 19 d. A.L. Tautinės S-gos rengiama gegužinė Rožėno ūkyje, prie gražaus ežero.

Grieš orkestras iš Brocktono, p. Ivaškienės vadovaujami tautiniai šokiai, skautų laužas. Galima pasivažinėti laiveliais, pameškerioti ir pasimaudyti.

Visuomenė bus supažindinta su įvykusiu sąskrydžiu Washingtone.

Skoningas bufetas, naujoj, ant ežero kranto pastatytoj svetainėj.

Bostono skyrius maloniai kviečia visus Naujosios Anglijos lietuvius atsilankyti.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso VIrginia 7-6583
Rezidencijos REpublic 7-7868
Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stiklus ir rėmus.
4701 S. Damen Ave., Chicago Ill.
Šaukite — YA. 7-7381
Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad.
10 ryto iki 4, trečiad. ir sekmad.
tik susitarus

Tel. office ARmitage 6-0161
Tel. buto GRaceland 2-9203
Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.,
Chicago 22, Ill.
VAL.: 1-3:30, 7-9 p. p. pirmad., antrad., ketvirtad., penktad., 10 ryto — 1 p. p. trečiadieniais 12—4 p. p. šeštadieniais.

Vydūno palikimas

1953 m. gegužės 14 ir 15 dienomis Diepholze buvo patikrintas Vydūno palikimas ir tuo reikalu surašytas toks aktas:

Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininko Erdmono Simonaičio pavedimu komisija, sudaryta iš Antano Giedraičio, Jono Jurkaičio ir Andriaus Subaičio, patikrino mirusio Vydūno (Viliaus Storostos) Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos esančius daiktus ir rado:

I. Rankraščių: Albumas su Vydūno įrašais, tik pradėtas, — 1. Sąsiuvinių ir užrašų knygelių lietuviškai 25, vokiškai 35. Mašinėle rašytų rankraščių lietuvių ir vokiečių kalbomis — 57. Rankraščių ir užrašų knygelėse 18. Įvairių palaidų rankraščių ir laiškų ryšulėlių — 1. Įvairių Vydūnui sveikinimų (adresų) — 1. Vydūno knygų katalogų 2-se ranka rašytuose puslapiuose — 2.

II. Vydūno parašytų ar išverstų knygų: Bhagavad Gita — 489, Tauresnio žmoniškumo užtekėjimas — 432, Ein Nachlass — 135, Die Lebenswelt im Preussischen Litauen — 14, įvairių kitų knygų — 18.

III. Vydūnui dedikuotų įvairių autorių knygų — 26.

IV. Mokslinės vertės ar kitų retesnių knygų — 18.

V. Įvairių lietuviškų ir nelietuviškų knygų, nepriskirtų prie retesnių, — 64.

VI. Vydūno portretas (aliejinis).

VII. Vydūno pomirtinė kaukė.

VIII. Ryšulys įvairių žurnalų.

Tie visi daiktai sudėti į 5 dėžes su užrašais, kur kas sudėta, tiktai kaukė įdėta į atskirą dėželę ir portretas — į tam tikrą kartonėlį. Komisija mano, kad visus Vydūno rankraščius reiktų perduoti Lietuvių Rašytojų Draugijai Amerikoje (Mr. B. Babrauskas, 1436 S. 50 Ave., Cicero, Ill., USA), o visus kitus daiktus — MLT pirmininkui E. Simonaičiui. Šio akto surašyti 3 egzemplioriai, iš kurių 2 perduodami MLT pirmininkui E. Simonaičiui, o vienas — Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos direktoriui, kurio žinioje paliekami ir visi šiame akte surašytieji daiktai.

Mirusiojo Dr. Vydūno-Storostos paliktieji raštai taip įvertinti: paliktųjų knygų ir raštų, pavestų p. Erdmonui Simonaičiui, apytikrė daiktinė vertė 280-300 DM. Aktas pasirašytas visų trijų komisijos narių: A. Giedraičio, J. Jurkaičio, A. Subaičio.

Vydūnas savo menką privatinę nuosavybę paliko savo artimiesiems. Jo palikimo "daiktinis įkainojimas" siekia vos apie 300.— DM. Gal koks nors archyvaras po daugelio metų išsitrauks šią apdulkėjusią bylą ir sakys: čia kadaise gyveno lietuvis filosofas, kurio visas palikimas siekė ne daugiau kaip 300 markių ... Baigtas reikalas. Tačiau jis nėra baigtas po visą pasaulį išsisklaidžiusiems jo draugams, nebaigtas lietuvių tautai nei tauriajai žmonijos daliai. Mums jo palikimas buvo ir liks neįkainojamas.

DIRVĄ LAUKIA JŪSŲ TALKOS!

ĮSIGYKITE NAUJAI IŠLEISTĄ KNYGĄ
RAUDONASIS SIAUBAS
Pabėgusio rusų karininko pergyvenimai ir pasakojimai apie baisų gyvenimą Rusijoje ir okupuotoje Vokietijoje.
Išleido leidykla Dobilas. Kaina $ 1.25.
Užsakymus prašome siųsti: Edvardui Vilučiui, 3736 Pulaski St., E. Chicago, Indiana.

TUOJ ĮSIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius) — Step. Zobarskas	2.25
Aukštųjų Šimonių Likimas — Ieva Simonaitytė	3.50
Anglų kalbos gramatika — J. Kukanauza	2.00
Anderseno pasakos	2.00
Anglų kalbos gramatika — V. Kamantauskas	1.00
Aukso kirvis — Juozas Švaistas	2.50
Barabas — Paer Lagerkvist	2.25
Baltasis Vilkas — K. Binkis	1.00
Balutis — J. J. Bačiūno leidinys	1.50
Baltaragio malūnas — K. Boruta	2.50
Broliai Domeikos — L. Dovydėnas	2.50
Buriavimas ir jūrininkystė — B. Stundžia	2.00
Didžiosios atgailos — R. Spalis	3.50
Džiaukis gyvenimu — O. Swett Marden	0.70
Doleris iš Pittsburgho — Stepas Zobarskas	0.80
Daili saulytė	0.50
Gyvačių lizdas — Francois Mauriac	2.60
Gatvės Berniuko Nuotykiai — R. Spalis	5.00
Gimdytoja — Francois Mauriac	1.75
Giesmė apie Gediminą — B. Sruoga ir V. Petravičius	2.00
Gintariniai vartai — N. Mazalaitė	2.00
Gimtojo žodžio baruose — P. Jonikas	1.50
Gyvulių ūkis — George Orwell	1.00
Haufo pasakos I ir II dalis	2.75
Kazimieras Sapieha — B. Sruoga	2.50
Karoliai — Guy de Maupassant	2.50
Kaip jie mus sušaudė — J. Petruitis	1.80
Kuprelis — Ignas Šeinius	2.00
Kalorijos ir doleriai — Vilius Bražvilius	2.00
Kryžkelės — A. Vienuolis	3.50
Konrodas Valenrodas — Adomas Mickevičius	1.50
Keliai ir kryžkelės — Putinas	2.50
Kaimiečiai I d. — Reymond	3.00
Kelias į pasisekimą — Grabau-Grabauskas	2.00
Lietuvių Kalbos Istorija — Dr. P. Jonikas	3.00
Lyrika — K. Binkis	2.00
Loreta — Stasius Būdavas	1.80
Lietuva — A. Bendorius	2.75
Lietuvių Literatūra — Pranas Naujokaitis	2.00
Lietuvių Tautos Kelias — M. Biržiška	3.00
Lietuvių kalbos vadovas — Red. prof. Skardžius	4.50
Lietuviškos pasakos — J. Balys	2.50
Lietuvių poezijos antologija — J. Aistis ir A. Vaičiulaitis	6.00
Lekučio atsiminimai (jaunimui) — A. Giedrius	1.50
Lietuvių archyvas — Bolševizmo metai	3.00
Lietuvos Valstybės Konstitucijos	0.70
Lietuva tironų Pančiuose — B. T. Dirmeikis ir V. Rastenis (Jonas Andrūnas ir Petras Svyrius)	1.50
Mažasis Lietuviškai — Angliškas Žodynas — Vilius Pėteraitis	2.00
Metūgės — B. Pūkelevičiūtė	1.00
Mėnuo vad. medaus — N. Mazalaitė	2.50
Meškiukas Rudnosiukas — Vytė Nemunėlis	2.00
Namai ant smėlio — J. Gliauda	2.00
Nemunas — St. Kolupaila	2.50
Neramu buvo Laisvės Alėjoj — B. Daubaras	1.50
Our Country Lithuania — V. Augustinas	5.00
Po Tėvynės dangum — Žodžiai vytės Nemunėlio. Paveikslai V. Augustino	2.00
Petras ir Liucija — Romain Rolland	1.20
Pasaulio Lietuvių Žinynas — Anicetas Simutis	5.00
Princas ir elgeta — Mark Twain	1.20
Pirmas rūpestis — Jurgis Jankus	2.00
Pragaro pošvaistės — V. Alantas	3.50
Partizanai už gelež. uždangos — Daumantas	2.50
Per Klausučių ūlytėlę — Liudas Dovydėnas	2.20
Pictų vėjelis — Vytė Nemunėlis	1.00
Paklydę paukščiai I — Jurgis Jankus	2.20
Paklydę paukščiai II — Jurgis Jankus	2.60
Petras Širvokas — Juozas Švaistas	2.75
Pabučiavimas — J. Grušas	1.50
Raudonasis siaubas — Salik Vogulov	1.25
Raudonasis Tvanas — Ignas Šeinius	[illegible]
Raudoni batukai — Jurgis Savickis	1.50
Ramybė man — J. Kėkštas	0.80
Raguvos malūninkas — V. Tamulaitis	0.25
Sudie, pone Čipse — James Hilton	0.75
Šilkai ir vilkai — Runcė Dandierienė	1.00
Saulės laikrodžiai — Henrikas Nagys	1.00
San Michael knyga I — Axel Munthe	2.50
San Michael knyga II — Axel Munthe	2.50
Šventieji akmenys — Faustas Kirša	2.00
Šventoji Lietuva — Jurgis Savickis	3.00
Šventoji Inga — A. Škėma	2.50
Tarp žalsvų palapinių — P. Kesiūnas	3.00
Tėvų pasakos — A. Giedrius	1.90
Tolimieji kvadratai — J. Grišmanauskas	2.00
Tautosakos Lobynas — J. Balys	3.00
Tomas Nipernadis — August Gailit	2.50
Trylika nelaimių — R. Spalis	1.25
Tarp pelių ir vyrų — John Steinback	1.25
Tėvelių pasakos — A. Giedrius	0.20
Ugnies pardavėjas — Balys Rukša	1.00
Velykų pasakos — N. Butkienė	1.00
Vidurnakčio vargonai — Česlovas Grincevičius	1.50
Vincas Krėvė Mickevičius	2.00
Vaikų knygelė — M. Valančius	1.80
Vieneri metai ir viena savaitė — B. Gaidžiūnas	1.50
Varpai skamba — Stasius Būdavas	2.50
Vyturėliai Laukuose — Vikt. Šimaitis	0.75
Taupioji Virėja	2.00
Užuovėja — M. Katiliškis	3.50
Žemaičių žemė — A. Vilainis	1.50
Žemaičių krikštas — P. Abelkis	3.50
Žvaigždėtos naktys — Augustaitytė-Vaičiūnienė	1.00
Žmonės ant vieškelio — Liudas Dovydėnas	1.00

— Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigus siųskite DIRVĄ, 1272 East 71 St.

Lietuvių Prekybos Namai Chicagoje

Viena moderniausių, lietuvių vadovaujama, baldų ir namų įrengimų prekybos įmonė, užimanti per 15,000 kv. pėdų ploto.

Baldai ir kiti namų įrengimai pristatomi iki 150 mylių už Chicagos be jokių primokėjimų.

TELEFUNKEN RADIJO APARATAI

Europos stotims klausyti, televizijos aparatai, rašomosios mašinėlės lietuvišku raidynu.

Įmonė atidaryta: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. vak.
kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak.,
sekmadieniais nuo 10 iki 5 val. vak.

Furniture Center, Inc.

Įmonės vedėjas JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Tel. Victory 2-4226

Iki $100 už naudotą šaldytuvą

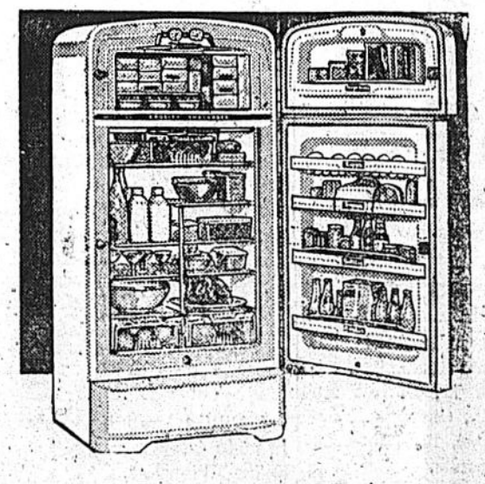

nežiūrint metų, firmos ar stovio kai jūs perkate naują 1953

CROSLEY
SHELVADOR
ŠALDYTUVĄ

Kainos prasideda nuo $199.95
$1.90 į savaitę

• Automatiškas įšaldymas
• Nepalyginamas Shelvador
• Atskiras skyrius
• Sviesto šaldytuvas
• Penkių metų užtikrinimas

SUOPIS FURNITURE
6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Jos didenybės mada ir... akmenėlių nepajėgumas

BRONYS RAILA

Atsiliepti apie madą, kaip Jos Didenybę Madą, gal būtų dar nepakankamai mandagu. Apie madą reikia sakyti: Jos Karališkoji Didenybė Mada, arba geriau — Jos Imperatoriškoji Didenybė... Nes mada yra galingesnė už visas karalienes. Karalienės taip ar taip teturi galios tik savo krašte (šiais laikais labai mažai), o mada valdo ištisus žemynus, beveik visą pasaulį. Ypač ji valdo moteris...

Vyresnieji ir vyresniosios, tikiuos, dar atsimena vieną moteriškų suknelių ir balinių suknių madą maždaug prieš 25 metus. Kaip kiekviena mada, taip ir šioji, buvo graži, vyrams gana naudinga, o didelei daliai moterų baisiai žiauri. Tai buvo tuomet, kai Jos Imperatoriškoji Didenybė visam civilizuotam pasauliui nustatė, jog moterų suknelės, ypač balinės ir išeiginės, turi būti jokiu būdu ne ilgesnės, kaip viršum kelių. Jos turi pasibaigti taip maždaug 15 colių po juosmens linijos (priklausomai nuo leidės figūros ilgumo ir stumens). Prieš šią madą labai kovojo kaikurios moterys, — vienos, žinoma, doroviniais sumetimais, kitos dėl daug svarbesnių priežasčių. Ypač didmoterišką kovą vedė (šiuo atveju būtų netikslu sakyti "didvyrišką"...) vyresnio ar ir jaunesnio amžiaus ponios, kurias Dievas buvo sutvėręs žemomis, storulėmis, kurių kojos buvo pakreivintos arba stambios ir riebios, kaip geros kaladėlės. Vistiek, — suknelių mada reikalavo rodyti kojas viršum kelių. Ir pačios suknelės buvo gana siauros, taip kad žavingoji leidės užpakalinė dalis turėjo būti ištempta ir išsimušusi, kaip dūdų orkestro barabanas.

Taigi, kovojo kaikurios moterys prieš šią madą, kaip liūtės. Bet susiklausymo ir vienybės nebuvo. Tos leidės ir mergytės, kurios buvo lieknos, kaip smilgos, ir tos, kurių kojų grakštumas nieko nenusileido išgarsintoms filmų žvaigždės Marlene Dietrich apatinėms galėnėms, — tos visos tuoj apleido "rezistencijos frontą" ir pakluso madai.

Ir šios mados istorija jums paliudys (jei dar atsimenate) tragišką pabaigą. Kai trumpoji mada buvo jau užviešpatavusi ir jau pradėjo keistis, suknelės pradėjo vėl ilgėti, — tos šleivosios kreivosios arba labai taukingos leidės visos jau turėjo prisisiuvusius trumpiausių suknelių ir labai nenoriai, kone su pasipiktinimu sutiko naują prailgintų suknių madą!... Taip buvo daug kur, ypač Paryžiuje, toje žymiausioje Jos Imperatoriškosios Didybės Mados virtuvėje.

Nors, kaip minėjau, vyrams tūlais atžvilgiais gana naudinga, bet iš esmės toji mada buvo greičiau nevykusi, "bjauri", netikusi bendram naudojimui, "kvaila", — bet civilizuoto pasaulio moterys jai pakluso, kaip ir visoms véliau sekusioms madoms...

* * *

Bet jei jūs manytumėt, kad mados tėra tik moterų suknelėms, plaukų šukuosenoms, batukams ar rankinukams, jūs būtumėt labai naivus žmogelis. Mados taip pat smarkiai veikia ir literatūroje, ypač poezijoje. Tegu ir kvailiausios, beprasmiškiausios, absurdiškiausios, bet jos laikas nuo laiko nusiaučia civilizuotą pasaulį ir vis randa šiek tiek šalininkų. Apie tas madas kalbama, jos sudaro "literatūrinius sąjūdžius", naujas "srovės", naujas "mokyklas", naujas "šventyklas".

Trūktų vietos čia plačiau pasakoti. Savo laiku Vokietijoje ėjusiam tremtinių laikraštyje MINTYJE aš buvau parašęs net keliolika straipsnių apie pačias naujausias Paryžiuje po šio karo atsiradusias literatūrines madas. Naujų ryškesnių per tą laiką maždaug neatsirado, o ir tos tada gimusios jau sensta ir žilsta, ir vienai kitai jau pakasynų giesmės atgiedotos. Užtat nors kiek ir pavėluotai, kaip anoms moterėlėms, šios mados tebesudomina vieną kitą mūsų pačios jauniausios literatūros atstovą, arba net brendusį plunksnos valdytoją, ar net visą žurnalą.

Pabrėžiu, kad aš nesisakau prieš madas iš principo, pasiduodu, nekovoju prieš jas, jomis domiuosi ir kviečiu bičiulius domėtis, kurie neturi ko kito veikti. Prieš madą juk nepakovosi, tą žino visi vedę vyrai ir sužieduotiniai. Su didžia simpatija, pvz., domėjausi, kaip čia Dirvoje dar neseniai buvo diskutuojama dėl A. Škėmos Giesmės, išspausdintos tuose pačiuose Literatūros Lankuose. Škėma atidavė duoklę surrealistinei madai (išnokusiai 30 metų ir net kiek vyresnei gražuolei), formaliniu požiūriu visai vykusiai, o kitais atžvilgiais — būtų kita kalba...

Literatūros Lankai, iliustruodami metafizinės žmogaus buvimo prasmės klausimus laike, pasirodo, pastoviai pateikia tam naujų poezijos pavyzdžių. Visas puslapis, iš septynių eilėraščių ir su autoriaus paveikslu, paskirtas jauno poeto Leono Lėto kūrybai. Pavyzdžiui pacituokime ištisai vieną eilėraštį, kurio antraštė skamba, kaip koks protestas — "NE"...

Ne, ne virpuliu... Ne laimę
paskaidyti.
Ne geliančią neskubrumu šią
valandą nakties patenoje
kam nešt!

Atlalantys, — o dyvini ir purslūs
kruopelytėmis! —
Čia tvyro išmokta, ir kas viltis.
O kas kančia —
sniegu, iškritusiu aplink,
matytis.

Tokių eilėraščių yra septyni, kaikurie ilgi. Ten kalbama, pvz., kaip "žodžių skirpstas skirstos", kaip "švento Jono vabalėliai duzgesio susipainiojime rasa voratinkliuose sagsto mėlį" arba kaip "mėlyni grumstų diegliai braunasi, — pelenų žarstekliai — akmenėlių nepajėgumu ir karteliu". Ir t.t.

* * *

Panašaus pobūdžio poezijos, kuriančios pagerintą kalbą, naujus žemynus, jų augmeniją ir gyvūniją, dabar galima aptikti visame pasaulyje. Tik nereikėtų pamiršti, kad ir lietuvių literatūroje jos turėjome. Būta jos gerų pėdsakų Keturiuose Vėjuose jau prieš 30 metų, maždaug tada, kai poetas Leonas Lėtas gimė ar dar nei gimęs nebuvo. Vieną šedevrą buvo išspausdinęs ir Trečias Frontas, kurio revoliucinėje redakcijoje man pačiam yra tekę būti ir kurio vieną posmą dar ligšiol tebeatsimenu (tai dar naujas įrodymas p. Stravinskui, kad buvau ir esu "užkietėjęs komunistas ir pagonis"). To eilėraščio autorius buvo gražios atminties pranas morkūnas (jis nesutikdavo kitaip pasirašyti vardo ir pavardės, kaip tik mažosiomis raidėmis). Jo poema vadinosi "Šaiperantas" ir jos pradžia taip skambėjo:

Žiemužės šaltupiu paližęs
važiuokliauju pasidanguravęs.
Ritinėjas ratailiška sauližė,
sidabrinėjas sidabrališka
žiemarė...

Gal iš atminties cituodamas padariau kokią svarbią klaidą, bet man rodos, kad prano morkūno poezijos skambumas, vaizdingumas, tas stačiai girdimo pavasario ižo grakštumas visdėlto kažkaip žymiai pralenkia Leono Lėto metafiziką. Gramatikos kaulai taip pat laužomi, bet morkūno kūryboje justi tam tikra vidinė logika ir yra idėjų. Bet kaip žinoma, Juozas Girnius pripažįsta, kad žemininkai, kurie redaguoja Literatūros Lankus, yra daugiausia nusigręžę į idėjinę poeziją ir, turbūt, savo bendradarbio Leono Lėto kūryboje jie mato idėjinės poezijos charakterį. Taip, matyt, kad poetas ką nors minija, bet beveik pavyzdžiu kolegoms, turintiems tokias perveriančias akis ir tokį gilų filosofinį protą.

* * *

Moderninė ir madinga Literatūros Lankų poezija mane vėl stumia į saldžiuosius vaikystės prisiminimus. P. Stravinskui galėčiau duoti dar vieną nežinomą mano bolševizmo ir pagonybės įrodymą: — tokių eilėraščių, kaip morkūno ar dabar Lėto, ir aš pats net keliolika anais laikais (prieš 27 metus) buvau parašęs... Porą geriausių buvau siūlęs Keturiems Vėjams, vieną skaičiau "padielnikų" susirinkime. Vien Juozas Žengė stipriau palaikė, o kiti vyresnieji broliai tik paguodžiančiai šypsojosi, ir nei Binkis, nei Tarulis į Keturius Vėjus nedėjo. Jie parinko ir įdėjo Keturiuosna Vėjuosna vieną mano poemą apie šunį, bet su kitomis nepralindau. Dabarties poetai gabesni ir redaktoriai, matyt, platesnių pažiūrų, ir laiko reikalavimai,

Rytų Vokietijoje, Jenoje, prieškomunistiniai demonstrantai išlaužė kalėjimą ir paleido suimtuosius.

KNYGOS

B. KAZIMIERAITIS

KAZIO BINKIO LYRIKA

Nuolat naujom laidom kartojamas mūsų poetų karalius Maironis, ir tai labai suprantama. Bet kartojami ir jaunesnieji talentai. Štai tremtyje buvo išleista Bern. Brazdžionio graži rinktinė, kiek plonesnė J. Aisčio parinktinė knyga. Kultūriniu palikimu reikia naudotis, jei galima. Ligi šiol trūkome pirmosios pamaironinės kartos poetų, jų nė vienas neturėjo tremtyje išleistos rinktinės (Sruoga, Kirša, Putinas, Binkis).

Dabar štai turime progos padėkoti "Terrai", išleidusiai K. Binkio "Lyriką".

Knygon sudėti abiejų poeto rinkinių ("Eilėraščiai" ir "100 pavasarių") eilėraščiai ir papildyta trim kitur spausdintais dalykais. Labai malonu bus tiek tam skaitytojui, kuris pirmą kartą paims jo lyrikos knygą į rankas, tiek ir tam, kuris jau mokykliniais metais atmintinai mokėsi jo "Šilkasparnius debesėlius" ar "Vėjavaikį", tai J. Aisčio studijėlė apie poetą ir jo kūrybą. Ta studijėlė nedidelė, 18 puslapių, bet ji mums bendrais bruožais pristato ir patį šviesų poetą ir dviejų (gal greičiau trijų — liaudiškoji, keturvėjinė ir alijošiška) laikotarpių jo kūrybą. Binkis — šviesi ir judri asmenybė mūsų literatūriniame gyvenime. Jo optimizmą rodo jau patys eilėraščiai, bet J. Aistis savo studijėle dar labiau paryškina, pristatydamas gyvą talentingą žmogų ir poetą, talentingą lyriką ir novatorių.

Ta studijėlė labai vertingas knygos priedas, ir būtų labai malonu, kad visos mūsų klasikų knygos ir rinktinės būtų leidžiamos su šitokiais priedais. Tai labai pravartu visada, bet ypač šiandien, kai nei literatūros vadovėlių, nei atskirų studijų nėra perdaug.

Savo rašytojų kūrybą mylinčiam lietuviui Binkio lyrikos tomelis džiuginanti naujiena: Binkis vėl bus dažnesnis tarp mūsų. Kas jau turi kiek bent pačių rinktinių knygų, aišku, tarp jų ras vietos ir šviesiajam Binkio rinkiniui.

Knygos atspausta 700 egz. Redagavo J. Aistis. Mecenatas (vadinas, tikrasis knygos leidėjas ar leidinio rėmėjas) — Chicagos biržėnų klubas. Garbė jam!

Kažkodėl užmirštas prie knygos pridėti paties K. Binkio atvaizdas.

KONRADAS VALENDRODAS

Tokia literatūra, kaip Adomo Mickevičiaus "Konradas Valenrodas", verta nuolat skaityti ne tik dėl šito kūrinio meniškųjų ypatybių, bet ir dėl ten reiškiamosios idėjos: tegu vilkas prireikus apsimeta avinėliu, tegu įsigyja pasitikėjimą ir paskui atlieka vilko darbą, jei tai reikalinga krašto laisvei!

"Gabijos" dabar išleistasis "Konradas Valenrodas" verstas V. Putino-Mykolaičio, poeto, rašytojo ir literatūros profesoriaus, verstas eilėmis, aprūpintas komentarais ir įžangomis, žodžiu, išleistas taip, kad juo lengvai ir prasmingai galės pasinaudoti tiek literatūros mokslus studijavęs žmogus, tiek ir paprastas, perdaug neišprūsęs skaitytojas, nes labai padeda visi komentarai tiek autoriaus, tiek vertėjo.

Nors leidėjai niekur nepažymėjo, iš kur jie sugriebė šitą vertimą, bet jis bus perspaustas iš Lietuvoje antruoju bolševikmečiu išėjusio leidinio. Šitą menką paslaptį išduoda paties vertėjo rašytoji įžanga, kurios išnašuose jis pažymi naudotąją literatūrą (1946 m. Maskvoje išleistąją A. Mickevičiaus rinktinę).

Skaitytojas eiliuotų dalykų nelabai mėgsta. Be to, vertėjas taip pat skundžiasi, kad vargas eilėmis versti. Tik šis vertimas yra itin sklandus, eiliavimas nesunkina skaityti.

Vertimas iliustruotas J. Tysiewicz darbais, paimtais iš 1851 m. Paryžiaus laidos.

PLK. J. PETRUIČIO ATSIMINIMAI IŠ NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVŲ

Dr. A. Šapokos redaguotoji Lietuvos istorija gana plati, bet vienos neužtenka praeičiai pažinti. Tremtyje ypač trūko smulkmeniškesnių leidinių net iš pačios artimiausios praeities, taigi skaitytojas išskėstom rankom priims plk. J. Petruičio "Mūsų žygių" (Laisve ginant" — atsiminimai iš kovų su bolševikais ir bermontininkais, 1 tomas) "Vagos" leidyklos pakartotą antrąją laidą.

Skaitant knygą, kyla klausimas: kai jau tikrai aktualus reikalas turėti ką nors iš nepriklausomybės kovų, ar nebūtų geriau buvę, jei "Vaga" būtų pirmiau perspausdinusi kurį nors kolektyvinį šios rūšies leidinį (sakysim, "Savanorių žygius"), nes anoks leidinys būtų pilniau parodęs tą laikotarpį. "Vaga" pradėjo vieno žmogaus atsiminimais, ir jos valią tenka priimti su šita pastaba, nes faktas jau įvykęs: pirmasis tomas išleistas.

Nors plk. J. Petruitis kai kuriuos ano meto kovų epizodus aprašinėja gana smulkmeniškai, žinoma, jis daugiausia pasitenkina tuo, ką pats matė, išgyveno, nes rašo jis ne istoriją, bet atsiminimus, tik šen ten peršokdamas į bendresnius dalykus.

Atsiminimų šitam tomelyje faktų gana daug. Autorius kai kur pažymi net kokio šiuo ar tuo metu būta oro, ir reikia tikėtis, kad atsiminimai buvo rašyti remiantis kuriais nors užrašais (ar labai gera atmintimi). Kur tik autorius pasisuko, ten mes turime progos susipažinti su ano meto kariuomenės žygiais, puolimais, atsitraukimais, nuostoliais ir laimėjimais, drausme ir visokiais trūkumais.

Leidinys pravartus paskaityti kiekvienam. Nors autorius niekur neįvardija, kad šis ar tas žygis yra didvyriškas, bet, šiaip ar taip, tai mūsų kovų už laisvę didvyriška istorija su visais vietų vardais ir žmonių pavardėmis. Žinoma, prie tokio leidinio labai praverstų žemėlapis.

Leidėjai, pasiėmę smulkesnį žemėlapį, šią antrąją atsiminimų laidą spausdindami, galėjo palyginti vietovardžių rašymą (dabar rašoma Borklainiai ir Barklainiai, Eriškiai ir Jeriškiai, Pineva ir Piniava ir t.t.), o taip pat šen ten palyginti kalbą.

matyt, kitokie, — tai panaši poezija praeina.

Skęstų ir kituose, jau jaunystės atsiminimuose... Toje gabiausioje literatūrinių madų virtuvėje, tame Paryžiuje, kur teko praleisti ilgesnį laiką prieš karą ir po šio karo (pavadinkime tą laikotarpį jau senatve...), buvo daug ir noro ir progų pabendrauti su vadinamąja "bohema", literatūros ir meno tarptautiniais bei prancūziškais čigonais. Jų ten tūkstančiai. Į kavinės stalus prazulinus rankoves, begeriant, besiginčijant, na, ir įvairiose mokyklose besimokant ko nors, užeina galingas noras pasakyti, parašyti ar nupiešti ką nors tikrai nauja, nematyta ir negirdėta, ką nors atrasti, sukelti skandalą, įžeisti, nuversti atgyvenusius stabus, sukurti naują "pasaulį" ir naują "žmogų", o mažų mažiausia bent savo literatūrinę srovę. Paryžiuje labai sunku naujam prasimušti ir pagarsėti. Reikia imtis ko nors nepaprasto. Ir ne vienam taip pavyksta. O kai pagarsėja, tai dauguma nuo savo "mokyklų" ir sukurtųjų "pasaulių" atsisako ir pasidaro šiaipjau gerais šio pasaulio rašytojais ar poetais.

Sakant ką raštu, išeina nesusipratimai, nes negalima perduoti nei tono, nei širdies, nei balso skambumo. Bet čia tikrai norėčiau pačiu švelniausiu ir žemutėliu balseliu vos vos girdimai į ausį pakuždėti: — brangus ir mielas Leonai Lėtai, meskite tai, nedarykite niekam nereikalingų, nejdomių ir jau nusibodusių daiktų, jūs galite geriau parašyti, rašykite iš karto kitoniškai, pas mus pasireikšti lengva su kiekvienu gerelesniu raštu, meskite tas mūsų bobučių trumpas balines sukneles, kurias jos gal dar savo spintose tebelaiko, idant vėliau anūkėms persiūtų į naktinius marškinėlius...

Ir Literatūros Lankų redakcijai taip pat draugiškai norėčiau pašnibždėti: — meskite tos rūšies metafiziką, taupykite taip brangius išspausdinti puslapius, pagaliau bijokitės Dievo ir Lietuvos partizanų. Kai kada grįšime laisvon Tėvynėn, jie gali mus, įsiutę, sušaudyti už tokią poeziją. Jei jau ne už pačią poeziją, tai bent už tą, kaip mes vartojome savo laiką, kokiomis idėjomis ir nuotaikomis čia gyvenome, atsidūrę laisvame pasaulyje. Tuo tarpu, kaip jų, partizanų ir rezistentų metafizika buvo... Ne, geriau apie tai nekalbėkime perdaug iškilmingais žodžiais.

Patark kaimynui prenumeruoti DIRVĄ!

NESILEISKITE Į KELIONES...

Vasaros atostogų metu nesileisk į kelionę, be PASAULIO LIETUVIŲ ŽINYNO, kurio pagalba bet kuriame pasaulio mieste atsidūręs greitai susirasi lietuvių koloniją, įstaigas, organizacijas ir atskirus veikėjus. Be to, ŽINYNE rasite smulkiai išaiškintą naująjį Jungt. Amer. Valstybių Walter-McCarren Imigracijos ir Pilietybės Įstatymą, vizų gavimo ir įvažiavimo procedūrą, rasite plačiai ir suprantamai išaiškintą J.A. Valstybių mokyklų sistemą, kaip įsigyti specialybę ar patekti į pelningesnę profesiją. Turėdami ŽINYNĄ jusite, kad po ranka Jums yra viso pasaulio lietuvių įstaigos, organizacijos, visuomenininkai, profesoriai, dailininkai, muzikai, žurnalistai, rašytojai, įvairių religijų dvasininkai ir t.t. Panašaus leidinio lietuvių kalboje dar nėra buvę. ŽINYNAS būtinai reikalingas kiekvienam kultūringam lietuviui. Reikalauti pas platintojus arba tiesiai iš redaktoriaus pasiunčiant penkis dolerius: Mr. A. Simutis, 41 W. 82 St., New York 24, N. Y. (32)

Seniausias ir gražiausiai iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Įsteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams $3.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave. Chicago 36, Ill.

Tie šaukimai kurie planuoja Atostogas

Planuoti savo atostogas yra pusė malonumo. Ir kiek daug planavimo jūs darote telefonu!

Jūs ilgai tariatės kur išvykti. Jūs šaukiate draugus, kurie ten buvo... ir kurie mėgsta patarti dėl viešbučių... restoranų... kraštuvių... ir ką nešioti. Jūs gaunate rezervacijas telefonu. Jūs per telefoną galite sutaupyti brangų laiką. Ir... kai grįžtate... jūs vėl išgyvenat tą malonumą per telefoną... pasakojant draugams apie tai.

Taip... jūsų telefonas yra dalis viso jūsų laimingo laiko... pirkinys už centus į dieną.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

Dar apie sąskrydį

Dvi lietuvių sąskrydžio dienos Washingtone prabėgo didžiu dvasiniu pakilimu, parodydamos JAV sostinei lietuvių tautos kultūros bei meno turtus.

Lietuvių dailininkų kūrinių paroda, tvarkoma dail. V. K. Jonyno, buvo nedidelė, bet raiški. Jos centre skulptoriaus V. Košubos sukurtas mąslus ir didingas karaliaus Mindaugo biustas bylojo apie Lietuvos valstybės septynių šimtmečių kardu, pasaka ir daina kurtą gyvenimą.

Du įspūdingi tautinio meno koncertai Statler viešbutyje bei religinis koncertas Washingtono katedroje dar ryškiau pademonstravo amerikiečiams mūsų tautinio meno savitumą, originalumą ir neabejotiną tautos kūrybinį išteklių.

Čiurlionio ansamblis, diriguojamas muz. Alf. Mikulskio, savo pirmąjį koncertą pradėjo drauge su Washingtono simfoniniu orkestru, sugiedodamas Amerikos ir Lietuvos himnus. Kai širdingai sveikinami čiurlioniečiai užbaigė lietuviškos dainos festivalį Laisvės daina, scenoje pasirodė mūsų jaunasis talentas pianistas A. Kuprevičius. Buvo taip drąsu ir ramu širdyje, kai jis skambino Čiurlionį, Šopeną ar Moussorgskį, nes ir šią meno sritį reprezentavo mūsų puikiausia pajėga.

Muz. J. Kačinskas puikia dirigento rutina ir šiltu akademiškumu vedė Washingtono simfoninį orkestrą, kuris atliko V. Jakubėno ir Gruodžio simfonijas.

Sekmadienį, birželio 21, Čiurlionio ansamblis Washingtono katedroje šv. mišių metu atliko religinį koncertą ir vakare Statler viešbutyje įprastinį koncertą visiems sąskrydžio svečiams. Religinis koncertas katedroje paliks daugeliui lietuvių atmintyje, bet taip pat jo niekad neužmirš ir katedros dignitoriai bei amerikiečiai svečiai, nes šio koncerto giesmės buvo ne atliktos, bet tikrai iš sopamos lietuvio širdies gelmių sukurtos, prašant tolimoj tėvynėj pasilikusiems laisvės.

Kaip šiame koncerte katedroje, taip ir abejuose tautinio meno koncertuose Čiurlionio ansamblis, dirigento A. Mikulskio vadovaujamas, reikšmingai svetimtaučiams iškėlė mūsų tautinio meno savitumą, o kaip vienetas — parodė gražų menininį subrendimą.

JAV sostinės dienraščiai Times Herald ir The Washington Post žymiose vietose patalpino lietuvių sąskrydžio aprašymus, plačiau nušviesdami lietuvių tautos kelią per 700 metų.

Jaudinantį įspūdį šios šventės atmosferoje paliko kongreso atstovas A. Sadlak, kuris lietuvius arčiau pažino šiais metais Vasario 16 iškilmėse Hartforde, Con., kur pirmą kartą išgirdo ir Čiurlionio ansamblį.

Paveiktas Vasario 16 prisiminimų, atstovas A. Sadlak birželio 19, dieną prieš prasidedant sąskrydžiui Washingtone, sujudino kongresą, pasakydamas kalbą, kurioje kvietė kongresą ir amerikiečius — lietuvių tautos draugus atkreipti dėmesį į didžią Lietuvos istoriją, pradedant karaliumi Mindaugu ir baigiant šios dienos lietuvių tautos tragišku likimu.

Congressional Record, oficialus kongreso biuletenis, atspausdino visą atstovo Sadlak kalbą ir Lietuvos istorijos 700 metų puikiai charakterizuotą apžvalgą.

JAV prezidento Eisenhowerio sveikinimas sąskrydžiui ir kongreso atstovo T. Sheehan sostinės vardu dovanota Amerikos vėliava sąskrydžio rengėjui — Tautinei Sąjungai liudija, koks akylus ir nuoširdus dėmesys buvo skirtas šiai lietuvių tautos reprezentacijai.

Antanas Olis, kuris sąskrydžio dalyviams pristatė generolą Wedemeyer, nusipelno pagarbos. Jo šviesi nuovoka, gaivi lietuviška širdis, organizaciniai sugebėjimai labai prisidėjo prie šios šventės pasisekimo ir įspūdingumo. Todėl, kai didžiuojamės sąskrydyje dalyvavusiais menininkais, didžiuojamės ir A. Oliu — menininku organizatorium.

Kiekvienas, kuris dalyvavo Washingtono iškilmėse, gali pasakyti — buvo didi šventė.

Nedalyvavusiems, vietoj kad kažko pavydėjus ir abejojus, reikėtų tik dar nuoširdžiau pajieškoti priemonių, kad galėtumėm labiau susiglausti ir panašiomis lietuvių kultūros ir meno šventėmis ryžtis laimėti daugiau draugų savo tautos sunkiems žygiams.

Arv. Skirmantas

SIBIRO LIETUVIAI

Petras Tarvydas, suradęs šaltinius, iš kurių galima patirti apie ištremtųjų lietuvių gyvenimą ir būklę Sibire, ruošia knygą apie mūsų tremtinius. Visokiais būdais iš Sibiro ištrūkusieji pasakoja apie tą nepaprastą vargą ir kančias, kurios yra skirtos į tą nelaimę patekusiems lietuviams. Informatorių tarpe yra žydų tautybės piliečiai, kurie sugebėjo savo organizacijų pagalba iš Sibiro išsivaduoti, taip daug žinių suteikia lenkų buvę tremtiniai, kurie pagal Stalino-Sikorskio sutartį buvo iš Sibiro grąžinti. Rusai, buvę katorgoje ir tremtyje Sibire pažino daug lietuvių ir pavaizduoja lietuvių kančias. Šios knygos reikalu galima kreiptis į autorių tokiu adresu: Petr. Tarvydas, Tėvynės Redakcija, 307 W. 30 St., New York, N. Y.

DIRVĄ UŽSISAKYTI galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

Dr. Milton Eisenhower, specialus pasiuntinys surinkti visas žinias apie Pietų Amerikos valstybes, lankosi pas Venezuelos prezidentą Marcos Perez Jimenez.

St. Lozoraitis aktualiais klausimais

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

ses ir interesus. Tautos, iš kurių Maskva atėmė nepriklausomybę, neabejoja dėl demokratijos pirmininškumo, jos yra įsitikinusios demokratijos tobulumu.

Tai kas joms svarbu, yra užtikrinimas, kad ir jos galės naudotis demokratijos gerybėmis, būtent — nusikratyti svetimą, bolševikų priespaudą.

— Ką galėtume, pone ministeri, pasakyti dėl Kanados lietuvių spaudoje minėtų galimumų naujoms Lietuvos Pasiuntinybėms užsienyje steigti ar senoms atstatyti?

— Žinios, kad Venecueloje, Kolumbijoje, Kuboje ar Vokietijoje Lietuvos diplomatinių atstovų nėra todėl, kad diplomatiniai paskyrimai turi būti daromi Vlikui susitarus su diplomatais, — o tokio susitarimo nepasiekiama — nėra tikros. Man nėra žinomas joks nuostatas, pagal kurį toks susitarimas būtų reikalingas ar praktikuojamas. Lygiu būdu Vlikas savo asmeninei sudėčiai tvarkyti nėra reikalingas kokio susitarimo su diplomatais. Diplomatinės Tarnybos narių paskyrimai yra tos Tarnybos dalykas, jie atliekami jos ribose, be kitos kurios organizacijos dalyvavimo. Tokia praktika yra nusistovėjusi nuo to laiko, kaip Sovietams įsiveržus į Lietuvą netekome Užsienio Reikalų Ministerijos. Jai keisti nėra priežasčių.

Šiaip jau verta priminti šia proga, jog Lietuvos interesų diplomatinis atstovavimas yra išimtinai Diplomatinės Tarnybos dalykas. Žinoma, net ir normaliais laikais ar normaliomis valstybinio gyvenimo aplinkybėmis gali būti naudinga, kad pašaliniai užsienio tarnybai žmonės užsiimtų diplomatiniais klausimais, įeitų į kontaktą su svetimomis vyriausybėmis. Tačiau yra tvirta taisyklė, ne tik formali, bet ir atsargumo taisyklė, kad tokie kontaktai atliekami susižinojus su savo krašto diplomatinėmis institucijo m i s. Todėl aš viliuos, kad kiekvienas Lietuvos pilietis, kuris nori ir gali tinkamu būdu patarnauti Lietuvai tais klausimais, kurie liečia diplomatinę sritį, daro tai su atitinkamo Lietuvos atstovo, ar mano, kaip diplomatijos šefo, žinia.

Galimumai paskirti diplomatinius atstovus tuose kraštuose, kur jų nėra ir kur jie būtų naudingi, yra tyrinėjami diplomatiniu keliu. Tai liečia pav. Venecuelą ir Kolumbiją. Tais klausimais aš esu kontakte su eile svetimų ambasadų Romoje. Tačiau kalbant apie tuos klausimus ne taip sau, bet preciziniai, tiksliai, jie ne visados yra tokioj šviesioj — optimistinėje padėtyje, kaip galėtų atrodyti iš spaudos žinių. Maža paskirti atstovą ir jį pasiųsti. Reikia, kad atitinkama vyriausybė jį priimtų ir pripažintų įrašydama atitinkamu titulu į diplomatų sąrašą. Kaip tik šiuo atžvilgiu ir atsiranda dažnai neįveikiamų sunkumų, nes kai kurios vyriausybės tesutinka priimti neoficialų atstovą, kuris nefiguruotų diplomatinių atstovų sąraše. Pav. klystų, kas manytų, kad Ispanija ar Portugalija sutinka priimti normalų, pilnateisį Lietuvos diplomatinį atstovą. Mūsų atstovas Paryžiuje Dr. S. Bačkis Ispanijoje ir Portugalijoje vizitų nėra daręs ir tenai iš viso nėra buvęs. Aš tikiuosi, tačiau, kad Lietuvos atstovavimą Ispanijoje taip pat bus galima sutvarkyti.

Kai dėl Vokietijos tai būtų labai perdėta tvirtinti, kad ji sutiktų priimti Lietuvos atstovą, jeigu turimas galvoje oficialus Lietuvos atstovas. Tokio atstovo Vokietija priimti nesutinka. Gi neoficialinis Lietuvos atstovavimas Bonnoje buvo mano sutvarkytas man ten lankantis 1952 metų pradžioje.

Vokietijos Užsienio Reikalų Ministerija yra davusi sutikimą, kad mūsų interesais Bonnoje laikinai ir neoficialiai aš rūpinčiausi. Pereitų metų gale aš vėl buvau Bonnoje ir prašiau, kad Vokietijos vyriausybė sutiktų Lietuvos atstovavimą pastatyti į formalesnę plotmę. Atsakymo į tai dar nesu gavęs. Tokią pat padėtį Bonnoje turi Estija ir Latvija.

Atstovybės steigimas Kuboje būtų liuksusas, kuriam mes lėšų neturime.

— Pagal Monsinjoro Vyskupo Brizgio pareiškimą Nepriklausomąjai Lietuvai išeina, kad Italija sutiktų Jums gražinti oficialų diplomatinį statusą, tačiau tai paliestų Italijos sutartis su kitomis Valstybėmis..?

— Atrodo, kad šitokia versija, kiek nepaprasta diplomatinės teisės atžvilgiu, yra reikalinga šiokio tokio paaiškinimo bei papildymo. Padėtis nėra tokia dramatiška, kad Lietuvos diplomatiniam atstovui priimti Italijos Vyriausybė turėtų panaikinti kokią sutartį, o ją panaikinusi negalėtų sustoti, bet turėtų naikinti daug kitų svarbių sutarčių. Italija neturi jokios tarptautinės sutarties, kuri jai draustų priimti Lietuvos atstovą. Nepriimdama jo ji vadovaujasi politikos sumetimais, savo krašto interesais, kaip ji juos supranta.

Simpatija, kurią italų vyriausybė rodo mūsų bylai, yra vienas dalykas, o jos laikysena formaliais klausimais — kitas. Šitomis temomis aš kalbėjau su italų valdžios įstaigomis paskutinį kartą prieš tris savaites.

Jonas Masiulis

Red. prierašas. Mūsų bendradarbio J. Masiulio pasikalbėjimas su min. St. Lozoraičiu atėjo gerokai pavėlavęs, todėl tuos klausimus, kuriuos jau laikas ir įvykiai pralenkė, iš pasikalbėjimo išjungėme.

Vokietijos problema

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

būtent, jis galėtų pasilaikyti ne tik rytų zoną savo tiesioginėje kontrolėje, bet ir įkelti koją į Vakarų Vokietiją. Naujoji bendrosios Vokietijos vyriausybė, sovietų galvojimu, turėtų būti sudaryta "liaudies fronto" pagrindu, per kurį komunistai galėtų viską kontroliuoti, o jau tada Maskva ramiai lauktų pagal savo receptus surežisuotų "rinkimų" rezultatų.

Štai kur glūdi pagrindas, kodėl Maskva visą laiką kartojo "njet", kai vakariečiai siūlė savo programą, kaip išspręsti Vokietijos problemą: pirma rinkimai, paskum vyriausybė, o jau tada taikos sutartis. Maskva piršo savo vaistus: pirma taikos sutartis, paskum vyriausybė, o į patį galą rinkimai. Tokiomis aplinkybėmis ligšiolinės kalbos tarp vakarų ir rytų diplomatų pavirsdavo savo rūšies kurčių žmonių pasikalbėjimu, kuomet negirdima, ką sako kitas, o kiekvienas tiktai deklamuoja savo nusistatymą. Taip truko eilę metų, per visą "šaltojo karo" laikotarpį.

Per tą laiką demokratinis pasaulis apsijungė į NATO, buvo padėti pagrindai Europos Gynybos Bendruomenei, eita — nors ir per kliūtis — prie Vakarų Vokietijos atginklavimo. Kancleris Adenaueris aiškiai pasuko vakarų demokratijų pusėn. Jis irgi buvo įsitikinęs, kad su Kremlium bus galima kalbėtis, bet tiktai po to, kai vakarai bus pakankamai kariškai sustiprėję. Kancleris rėmė savo taktiką prielaida, jog kai rudenį vyks rinkimai į parlamentą, jis galės vokiečių tautą įtikinti, esą jo politika buvo teisinga: 1) vakarų demokratijų pagelba (nepaskutinėje vietoje Marshallo plano pinigais) pasiekta tam tikro ekonominio gerbūvio; 2) Vakarų Vokietija laimgjo valstybinę nepriklausomybę (Bonnos sutartis, pagal kurią baigiasi okupacinis režimas); 3) Vokietija atgavo militarinę laisvę (jai leista laikyti 12 divizijų); 4) ji įsijungė kaip pilnateisis narys į Europos Gynybos Bendruomenę (Europos kariuomenė garantuotų, tarp kita, ir Vokietijos saugumą); 5) Vakarų Vokietija lygiuojasi į Vakarų Europos pastangas apsijungti į platesnę bendruomenę (Montanos arba plieno bei anglies bendruomenė, Europos integracija kitose srityse ir t.t.). Šiais imponuojančiais laimėjimais Dr. Adenaueris vylėsi, kaip sakyta, laimėti vokiečių tautos daugumos balsus per parlamento rinkimus ir jų pagrindu eiti prie tolimesnių planų įgyvendinimo, būtent visos Vokietijos sujungimo. Tas momentas galėtų ateiti tuomet, kai sovietai, įsitikinę vakarų pasaulio pajėga, būtų priversti skaitytis su realybėmis ir eiti nuolaidų keliu.

Tačiau sovietų "taikos ofenzyva" kiek sumaišė kanclerio Adenauerio ir jį remiančios koalicijos kortas. **Maskvos sirenų balsai yra įnešę tam tikrą sumišimą vakariečių fronte.** Bermudos konferencija turėtų šią vienybę atstatyti ir nusmaigstyti būsimų politinių ėjimų gaires.

Kai dėl Vokietijos, tai Dr. Adenaueriui šiuo tarpu pirmoje eilėje rūpi, kad nelaimėtų sovietų "potsdaminė" tezė, pagal kurią karo laimėtojai padiktuotų taikos sutartį. Tos baimės vedamas kancleris stengiasi išgauti patikrinimą, kad nei Bermudos konferencijoje, nei tuo labiau eventualiniam susitikime su naujuoju Kremlio valdovu nebus susitarta Vokietijos sąskaiton. Atrodo, kad bent iš Amerikos Jungtinių Valstybių Adenaueris tokią garantiją išsiderėjo.

Šiuo metu vargu ar kas gali įspėti, kaip toliau rutuliosis Vokietijos problemos sprendimas. Bet aišku, kad **toji problema yra viena esmingiausių ir sunkiausių Europoje.** Dar tenka neišleisti iš akių, jog su taikos sutartimi siejasi taip pat Vokietijos rytų sienų klausimas. Vakarų valstybės nėra pripažinusios dabartinės Oderio-Neissės linijos. Buv. vokiškosios sritys pavestos valdyti Lenkijai tiktai faktiškai, o galutinis sprendimas paliktas taikos konferencijai. Tuo tarpu kai marionetinė Rytų Vokietijos vyriausybė sutartyje su Lenkija pripažino esamas rytų sienas, Vakarų Vokietija tikisi tam tikros sienų revizijos. Yra net spekuliacijų, kad ilgainiui įvyksiąs naujas Lenkijos padalinimas!

Tai vis klausimai, kurie Vokietijos problemą padaro dar raizgesnę. O su Vokietijos rytų sienomis vienaip ar kitaip yra susijęs ir Lietuvos likimas.

V.

KŪRĖJAMS SAVANORIAMS

Lietuvos Kariuomenės kūrėjai-savanoriai, kurių tik mažam skaičiui pavyko išvengti Sovietų Sąjungos komunistinių budelių žiauraus keršto, labai sielojasi savo pavergtos tautos nelaimėmis ir kančiomis. Po sunkaus tremties laikotarpio, savanorių didesnis kiekis apsigyveno JAV Chicagos mieste ir čia susibūrė į L. K. Kūrėjų-Savanorių Organizaciją.

Norėdami gyviau dalyvauti Lietuvos laisvinimo talkoje ir siekdami aktyvesnio veikimo kovoje prieš pasaulio marą — komunizmą, SKELBIAME visų Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų-Savanorių žiniai:

I. Vykdant L.K.K.S. 1952 metų gruodžio 14 dienos Chicagos mieste visuotinio narių susirinkimo nutarimą, išrinktoji valdyba, drauge su minėto susirinkimo prezidiumu, š. m. gegužės 22 d. bendrame posėdyje nutarė imtis iniciatyvos atgaivinti visame laisvame pasaulyje Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų-Savanorių Sąjungą ir veikti jos Laikinųjų Įstatų Tremtyje pagrindais, vienkart ĮSIJUNGIANT į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę.

II. Iki visų narių balsavimu bus išrinkti Centro Organai, visą organizacinį darbą atlieka L. K.K.S. Organizacijos Valdyba Chicagoje.

III. Centro Organų rinkimų data nustatoma 1953 m. spalio 31 diena. Rinkimai bus vykdomi korespondencine tvarka. Atsiųstus balsus suskaičiuos ir rinkimų protokolą surašys tam reikalui pakviesta Rinkimų Komisija.

IV. Visi laisvame pasaulyje gyvenantieji kūrėjai-savanoriai prašomi galimai greičiau atsiliepti, pranešant šiai valdybai savo dabartinį adresą. Skyriams vietoje organizuoti ir Centro Organų rinkimams pravesti visos informacijos bus pasiųstos kiekvienam asmeniškai, gavus atsiliepimą — adresą. Žinias siųsti šiuo adresu: Mr. V. Rekus, 1630 N. Kedzie Ave., Chicago 47, Illinois, U.S.A.

Visuotinio Susirinkimo Prezidiumas:

Pirmininkas — Juozas Tumas, Sekretorius — Jonas Melys.

L.K.K.S. Organizacijos Valdyba:

Pirmininkas — Jurgis Bobelis, Vice Pirmininkas — Vincas Rekus, Kasininkas — Matas Klikna, Sekretorius — Adolfas Juodka.

BRIUSELIO STUDIJŲ SAVAITĖ

Joje dalyvavo 17 tautų delegacijos, tarp jų ir lietuvės atstovės. Studijų tikslas — išryškinti motinos kaip auklėtojos pareigas šeimoje ir jos atsakingumą auklėjimo darbe. Kongreso atidaryme dalyvavo visos eilės kraštų diplomatai ir Belgijos sveikatos bei šeimos ministeris. B. Venckuvienė perskaitė Dr. Šidlauskaitės referatą apie profesinę orientaciją, o O. Bačkienė padarė pranešimą "Mokyklos sistemos ir vaiko asmenybės ugdymas". Lietuvių Motinų Komiteto pirm. O. Bačkienė įėjo į Tarptautinę Pasaulinio Motinų Sąjūdžio Tarybą, renkamą trejiems metams. Į ją tejeina tik laisvų kraštų atstovės, tad lietuvės dalyvavimas jame yra itin reikšmingas.

Tarybos posėdžiui lietuvės atstovės įteikė trijų rezoliucijų projektus, kuriais kreipiamas tarptautinių institucijų dėmesys, kad padėtų išsilaisvinti šeimai ir mokyklai iš totalinio režimo, motinoms būtų užtikrinta teisė išsaugoti savo tautinę individualybę, o vaikai neverčiami asimiliuotis, per spaudą ir viešąją opiniją laisvų tautų motinos parodytų savo simpatiją pavergtų tautų motinoms. Lietuvių delegaciją ypač nuoširdžiai rėmė Austrijos, Vokietijos, Graikijos ir Ispanijos atstovės. Mūsų meno leidiniai buvo išstatyti tarp kitų tautų leidinių ir įteikti visai eilei žymių asmenų. Lietuvės atstovės dalyvavo Belgijos sveikatos ministerio ir kt. priėmimuose. Uždarydamas studijų savaitę, Belgijos švietimo ministeris pabrėžė, jog žmonijos ateitis priklausys nuo jaunosios kartos. Jos auklėjimas turėtų būti paremtas tautų solidarumo, žmoniškumo ir tautų laisvės principais.

KAS UŽSISAKĖ DIRVĄ — TAS NESIGAILĖJO!

Kai atvažiuoja draugai paduok Coke ir užkandužis

Kartąis jūs tikites svečių— kartais ir ne. Bet jūs esate visuomet pasiruošę su Coke ir skaniais įvairumais.

Pirk užtektinai - Parnešk namo 6 butelių dežutę.

BOTTLED UNDER AUTHORY OF THE COCA-COLA COMPANY BY CLEVELAND COCA-COLA BOTTLING COMPANY

"Coke" is a registered trade-mark. © 1953, THE COCA-COLA COMPANY

Redaktoriaus žodis

BAIMĖ?

Chicagietis J. K. mums rašo tokio turinio laišką: "Jau kelinti metai esu Chicagoje ir iš arčiau galiu stebėti Amerikos Lietuvių Tarybos prezidiumo narių veiklą. Ypač Grigaičio ir Šimučio, kurie čia dažnomis progomis stengiasi pasirodyti ir prisistatyti dideliais žmonėmis ir dar didesniais veikėjais. Ir prisipažinsiu, ko toliau stebiu, to jie man mažesni atrodo. Ypač jų mažumas iškilo paskutiniojo sąskrydžio Washingtone proga, kada jų užimtoji pozicija prilygo kurmio darbui. Argi lietuvių pagrindinės srovės jau neturi tokių veikėjų, kurie pastatyti į vadovaujamus postus, jungiančius visus lietuvius, būtų pramokę daugiau tolerancijos, daugiau gerbimo kitų dirbamo kilnaus darbo? Argi mes teturime tik tokius žmones, kurie temato tik save, savo ambicijas?"

Tai balsas iš minios. Balsas jau kelintą kartą pasikartojąs ir klausiantis, kodėl taip yra.

Ir redaktoriui į tokį klausimą nelengva atsakyti. Jei Amerikos Lietuvių Tarybos prezidiumas būtų renkamas visų Amerikos lietuvių, mes atsakytumėm, kad turime tai, ką nulėmė dauguma. Bet dabar gi žinote, kad Amerikos Lietuvių Tarybą sudaro esamų srovių vadovybių paskirti asmenys. Atseit srovės tokiam atsakingam darbui skiria savo geriausius asmenis. Matyt, kad jei taip išeina, kai kurios srovės tik tokiuos geriausius ir teturi.

Mūsų supratimu, dabartiniam Amerikos Lietuvių Tarybos prezidiume, atsiradusi nemaža vadovybės, ypač pirmininko ir sekretoriaus, išsilaikymo baimė. O tas noras žūtbūt išsilaikyti jau baigia privesti prie didelės stagnacijos, kartojimo to paties iki nuobodumo, bekraujiškumo veikloj. Ir va, jei Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, sumanė atžymėti Lietuvos valstybės 700 metų sukaktį, ir ta proga įtakingai Amerikos visuomenės daliai parodyti lietuvių tautos dvasinius turtus, tiems dviems vadovybės nariams pasirodė, kad gi gali tas pakenkti jų autoritetui, jų dominavimui. Ir todėl, tų narių vadovaujamuose laikraščiuose, rado vietos tokie išmintingi... rašiniai, kaip P. Stravinsko ir nesirado vietos objektyviam sąskrydžio įvertinimui.

Bet kaip ten bebūtų, greta šių keistų reiškinių, atsirado ir daug blaivesnių, mokančių įvykius vertinti taip, kaip jie vyksta. Štai, visoj eilėj lietuvių laikraščių, Darbininke, Sandaroj, Nepriklausomoj Lietuvoj, pasirodė rašiniai, kurie gali ir Šimutį ir Grigaitį pamokyti objektyvumo. O, atrodo, galėtų būti beveik priešingai, reikėtų, pagal užimamą vietą, iš jų objektyvumo mokytis. Šviesiu pavyzdžiu čia pasirodė ir vyskupas Vincentas Brizgys, kuris savo sveikinimu sąskrydžio dalyviams, greičiausia, netiesiogine forma bus šį tą įsidėmėtino pasakęs.

DVI PELĖDOS

Redakciją, manom kad ir skaitytojus, pasiekia du humoro laikraščiai, ir abu tuo pačiu vardu — Pelėda. Viena išeina Chicagoje, kita Welland, Kanadoje. Ir abiejų turinyje beveik panašios vertės humoro turtai atspausti.

Vartant tuos laikraščius atsiranda pagunda paklausti leidėjus, negi mes jau taip savo vaizduote sumenkom, kad net nebegalim laikraščiams naujų vardų išgalvoti? Jei jau ir vienu metu būtų abi Palėdos atsiradusios, kuo beveik negalima tikėti, tai keičiantis leidėjams, reikėtų padaryti ir dar vieną operaciją. Nė kiek nemanom, kad tas pakenktų tų laikraščių tiražui. O tą padarius būtų išvengta jau atsiradusioj laikraščių pavadinimuose painiavos.

VISAI SLAPTAI...

Nudemokratėjimas akis bado

Ar nematot, gerbiamieji, kaip demokratinė dvasia ir demokratinės teisės visur ir daugelio pažeidžiamos?

Paskelbs kas, kur ir kada savo nuomonę ir nesigėdins sakyt, kad ji ir gera ir privaloma. O niekas nebus dėl jos nei diskutavęs, nei balsavęs. Diktatas ir viskas. Ir niekas daugiau.

Arba visokiuos susirinkimuos kas daros? Žmogus turi ką pasakyt ir nori pasakyt. O jam ima ir žodžio neduoda, o kad ir duoda, tai vėl — minutę, na, dvi, bet neilgiau. Pasakyk tu ką gero per porą minučių, kad mintis per valandą ar per pusantros nusitęsusi!

Kam beapsigaudinėt? Ir akliausias velnias mato, kad demokratinės teisės dabar iš visų galų karpomos, kam tik ir kada patinka.

Bet dar ne viskas žuvę. Dar pasitaiko ir šviesių properšų šitose sutemose.

Imkime kad ir šitą šių dienų ir šio krašto istoriją.

Lietuvių Geros Valios Piliečių Klubo eilinis susirinkimas. Po direktorių pranešimo apie pelną ir nuostolius iš svaigalų pardavinėjimo ir salės išnuomojimo naujai išrinktasis klubo pirmininkas kreipiasi jautriu, energingu ir griežtu balsu:

— Draugai, taip toliau neturi būti. Užsnūdom, po šimts kaladžių. Reikia kaulus pamiklint, reikia pajudėt. Imkimės ko nors, ko nors naujo, reikalingo ar nereikalingo, bet triukšmingo. Pradėkim nuo bet ko, bet pradėkim. Tik nuo nieko nepradėsi. Reikia ko nors po ranka, reikia ar ne, po šimts kaladžių! Trumpai ir aiškiai, štai sumanymas: trečiam klubo augšte yra daug suolų. Seniai jie ten guli, gal aštuoneri, o gal dešimt metų. Nugabenkim juos į pirmą augštą. Bus darbo visiems, bus sujudimo, bus nauja tvarka namuos. Pasvarstykim šitą reikalą, draugai. Kas nori kalbėt?

Atsistojo klubo veteranas, cukraus fabriko pensininkas ir ramiai pasakė:

— Po susirinkimo šiandien alus už dyką. Ko čia ilgai vapaliot. Jeigu taip nori, jeigu bordo direktoriai to nori, tai nuneškim tuos suolus į apačią ir baigta.

Visi sukilo ploti ir nešdintis prie baro. Pirmininkas buvo nežmoniškai nusivylęs ir griebės plaktuku trankyt stalą, lyg pablūdęs.

O buvo ten ir naujas narys dypukas Jeronimas Čerškus, Mėgo jis ir manė, kad mokėjo gerai kalbėt, o šitam krašte nebuvo nei kur, nei kaip. Jei ne dabar, tai kada?

— Ponas pirmininke, — sušuko jis smarkiai ir storu balsu, — ponas pirmininke, prašau žodžio!

Visi sustojo ir vėl susisėdo. Ką tas dypukas čia dabar pasakys!

— Ponas pirmininke, ponai direktoriai, gerbiamieji klubo nariai. Kraustyt, tai kraustyt tuos suolus. Bet kraustymas ir kraustymasis nėra nei toks paprastas, nei toks naujas dalykas. Jau Adomas ir Jieva kraustės iš rojaus. Kraustė ir kraustėsi egiptiečiai ir asiriečiai. Kraustėsi ir žydai į Egiptą ir atgal iš Egipto. Bet tas dabar nesvarbu.

— Palauk, drauge Čerškau, — įspėjo jį pirmininkas, — čia pas mus demokratija. Prašau neagituot ir savo žodžio neprimest. Kas svarbu, o kas nesvarbu mes patys nutarsim. Statau šitą klausimą balsavimui.

Dypukas dar nebuvo įsigijęs draugų, tai ir buvo nubalsuota ne taip kaip jis sakė, bet kad ir dabar svarbu, kad Adomas ir Jieva, o taip ir žydai su visais ten kraustėsi ir kraustė.

Bet Jeronimui Čerškui buvo leista kalbėti ir toliau. Kalbėdamas valandą ir dar kitą jis suėmė visas kraustymosi bėdas Europos ir Azijos tautų tarpe, visų Lietuvos kaimynų judėjimus per ilgus ilgus amžius, pačių lietuvių žygius į vakarus ir rytus. Pagaliau ir šių dienų tautos kraustynes į Sibirą ir į Vokietiją. O visai gale perkūnišku balsu ir su ašarom akyse apie didvyriškus mūsų partizanų žygius, jų kraustymus ir kraustymąsi. Po to dar grįžo prie suolų reikalo ir pareiškė savo tvirčiausią įsitikinimą, kad Lietuvos ir kenčiančios tautos gerovei suolus nuo trečiojo augšto į pirmąjį perkraustyti reikėtų.

Po Čerškaus jau daug kas norėjo žodžio, bet pirmasis pakėlė ranką Džo Pinkus, tai pirmasis ir gavo.

— Kaip čia mūsų naujas draugas ilgai kalbėjo ir vienu tarpu pasakė, kad ožį reikia imti tvirtai už ragų, tai aš su tokia nuomone nesutinku. Va, ir aš tarnavau Lietuvoje pas ūkininką, ir jis turėjo visokių gyvulių su ragais, tik ožio neturėjo, ale niekad neėmėm tvirtai už ragų, o kaip nors pakasydavom, ar kaktą, ar kur papilvę ir būdavo gerai. Kam čia to smarkumo. Atrodo, kad tas draugas nei ožio nebus matęs, o kur prie valdžios sėdėjo ir medų su pirštu laižė.

Ir Džo atsisėdo. Vieniem patiko, tie juokės ir plojo. Bet Džo buvo bimbininkas, tai daug kas jo nemėgo. Ėmė balsą vienas po kito ir riejos visaip pasikoliodami ir visokias priešų nuodėmes išskaičiuodami. Vieni griežtai pasisakė už ožio ėmimą už ragų, o kiti griežtai prieš. Po pusiaunakčio pirmininkas klausimą jau galėjo leisti nubalsuoti. Balsai pasiskirstė lygiai per pusę. Tada pirmininkas, matydamas, kad iš to nieko neišeina ir nekęsdamas Džo Pinkaus, pakeitė savo nuomonę, ir taip buvo nuspręsta, kad ožį reikia tvirtai imti už ragų.

Suolų perkraustymo klausimas buvo atidėtas nepaprastam susirinkimui.

NAUJI ŽENKLAI DANGUJE

"Draugas" praneša, kad jo atostogaujančius redaktorius pavdauos Salomėja Narkeliūnaitė, apsigyvenusi Čikagoje ligi rudens. Ji, mūsų žiniomis yra Tautinės Sąjungos narė Brooklyne.

Sveikiname "Draugą" visai viešai ir garsiai su jo taip nelauktos ir neįprastos tolerancijos demonstracija.

O "Darbininkui" ir "Tėviškės Žiburiams" norime visai slaptai pašnibždėti, kad tautininkai turėtų žmonių ir jų redaktoriams pavaduoti.

LAIKRAŠTINIS SKRYNINGAS

"Į KARĮ privalome žiūrėti kaip į tremtinį, kuris nenaturalizuosis, nejieškos pilietybės ir šioje vadinamoje aukso šalyje. Jam Nemuno šalis už viską brangesnė. Tėvynėje laisvės rytui prašvitus, jis pats pirmasis skubės į ją, ragindamas tai daryti ir savo skaitytojus.

Jei KARYS yra tremtinis, tai tuo pačiu jis yra skirtingas nuo kitos šioje šalyje egzistuojančios gausios lietuvių spaudos".

D. Penikas (KARYS Nr. 5).

Iš to matyti kita lietuvių spauda ne tremtinė, ji naturalizuosis šioje šalyje, tuks auksu, į laisvą tėvynę neskubės ir savo skaitytojų to daryti neragins.

Koks dabar bus tavo likimas taip karingai "Kary" nekario redaktoriaus išskryninguotoji, lietuvių spauda?

KĄ VEIKIA MŪSŲ SMARKIEJI PLUNKSNININKAI

Pranys Alšėnas, "Draugo", "Vienybės", "Naujienų", "Tėviškės Žiburių" ir kitų laikraščių, kurie jo nuorašus apie pasaulio kates, minkštuosius gėrimus arba Churchillio politikos kritiką sutinka talpinti, nenuilstantis bendradarbis įstojo į Toronto pradinę mokyklą studijoms pagilinti.

Petras Stravinskas šiuo metu yra sunegalavęs, vaikščioja gatvėmis pats su savim kalbėdamasis, suremtas rūpesčio pagauti kurį naują oponentą.

Pulk. Birontas yra naujai iškilusi žvaigždė. Jis nenuvargdamas daugely laikraščių diskutuoja su pulk. Urbonu, klausimu, kuris iš juodviejų buvo didesnis vokietininkas.

AR ŽINAI?

Šiomis dienomis Baltieji Rūmai išsinuomojo iš Packard kompanijos du juodu limuzinu. Automobiliai yra aprūpinti visais įmanomais patogumais. Kiekvienas jų kainuoja 10.000 dolerių. Baltieji Rūmai už juos mokės 500 dolerių metinės nuomos.

*

Vienas Iovos laikraštis rašo: "Amerika yra vienintelis pasaulyje kraštas, kur žmogus savo automobiliu gali privažiuoti prie įstaigos savo nedarbo pašalpai atsiimti."

*

68% Amerikos vyrų bent sykį savaitėje apiperka savo gerąją pusę maisto produktų krautuvėje.

*

Didžiausioji Europos ligoninė yra Stockholme, Švedijoj. Joje sutelpa 1559 ligonys, ir nuolat dirba 100 gydytojų bei 1360 asmenų sanitarinio personalo.

*

Toje vietoje, kur dabar stovi Laisvės stovyla, seniau stovėjo kalėjimas.

*

Augščiausias pasaulyje pastatas yra Empire State rūmai New Yorke. Antras yra Chrysler korporacijos dangoraižis ir trečias — Eifelio bokštas Paryžiuje.

*

Eifelio bokštas yra pirmutinė pasaulyje tokio augščio geležies ir plieno konstrukcija. Jis pastatytas iš 15.000 metalo stiebų, sutvirtintų ir sujungtų dviejų ir pusės miliono varžtų.

*

Garsiajame Sing Sing kalėjime budelio darbą praktiškai atlieka tas asmuo, kuris elektros srovę sujungia su kėde. Už tą darbą jis gauna vienkartinį atlyginimą — 150 dolerių.

*

Naujorko automobilistų klubas mano, kad atostogų kelionei pasirengusi 4 asmenų šeima turi rezervuoti 40 dolerių kiekvienai kelionės dienai, arba 1120 dolerių keturioms savaitėms. Atskiros dienos išlaidų pozicijos yra tokios: 5 doleriai automobiliui išlaikyti, 20 dol. maistui, 10-12 dol. nakvynei ir 3 dol. tiltų mokesčiams, limonadui, ledams ir panašioms smulkioms išlaidoms.

*

Vašingtono gimtadienis — valstybinė šventė — švenčiamas vasario mėn. 22 d. Iš tikrųjų Vašingtonas gimė 1732 m. vasario mėn. 11 d.

*

Praėjusiais metais medicinos tyrinėjimams valstybė išleido 180 milionų dolerių. Tačiau žymiai daugiau išleista paminklų ir kapų tvarkymui ir apie 3000 kartų daugiau krašto apsaugai.

*

Amerikoje yra 2½ kartų daugiau barų, nei mokyklų.

*

98% Kalifornijos ūkių turi elektros šviesą ir energiją. New Jersey šiuo atžvilgiu yra antroj vietoj (95%), o Šiaurės Dakota paskutinėj vietoj (apie 9%).

*

Didžiausios ploto atžvilgiu Amerikos valstybės yra iš eilės šios: Teksas, Kalifornija ir Montana.

*

Yosemite tautinis parkas yra tokio dydžio, kaip visa Rhode Island valstybė.

*

Šviežią pieną Amerikos kariuomenė pradėjo vartoti tik nuo 1933 metų.

*

Trečdalis Amerikos moterų 20-34 metų amžiaus tarpe turi leidimus vairuoti automobilį.

*

Amerika sunaudoja skardos daugiau, nei visos pasaulio valstybės kartu.

*

Paskutiniajame kare naudotas vidutinis tankas buvo pagamintas iš 25.000 atskirų dalių. Jei skaičiuotume tik skirtingas to tanko dalis, tai gautume 5.000 įvairių dalių.

*

Žmogaus plaukai žiemos metu auga žymiai sparčiau, nei vasaros metu. Intensyviausiuoju periodu, apie sausio mėn., plaukai auga maždaug 0,08 milimetro per valandą dienos metu ir apie 0,01-0,02 mm per valandą nakties metu.

*

Tennessee valstybėje tebegaliojąs įstatymas, pagal kurį į kalėjimą gali pakliūti tas kirpėjas, kuris valgo svogūnus tarp 7 val. ryto ir 7 val. vakaro.

*

Mažiausias skyrybų procentas yra jūrininkų šeimų tarpe.

*

Keturių Amerikos prezidentų — Arthuro, Clevelando, Wilsono ir Hooverio — tėvai buvo dvasiškiai.

*

Montrealis (Kanada) nuo seno vadinamas šventuoju miestu. Jame šiuo metu yra 360 bažnyčių ir 126 šventųjų vardais pavadintos gatvės.

*

Praėjusiais metais Amerikoje išleista 11.022 įvairios knygos.

*

1952 metais 3 Amerikos boksininkai ir 6 kitose šalyse mirė nuo ringe gautų smūgių.

*

Užuomaršos profesoriai egzistuoja ne tik anekduotuose. Jų tebepasitaiko ir "gyvų". Neseniai amerikiečių spauda papasakojo tūlo chicagiškio profesoriaus — John Allen — nuotykį. Jis nuvažiavęs į gretimą miestą, 60 mylių atstu nuo savo gyvenvietės, pažadėtos paskaitos skaityti ir tada teatsiminė, kad jis nežino, kur jo paskaita turi įvykti. Bandė telefonu susisiekti su savo sekretore, tačiau ši iš jo darbo įstaigos buvo išėjusi. Tada profesorius teiravosi vietos laikraščio redakcijoje, ar ši nežinanti, kur turi įvykti jo, prof. Allen, paskaita. Atsitiko, kad ir laikraščio žmonės apie paskaitą nieko nebuvo girdėję. Taip profesorius, nieko nepešęs, turėjo grįžti namo... Vr.

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS
716 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

PAKARTOTINAI

IŠPARDAVIMAS

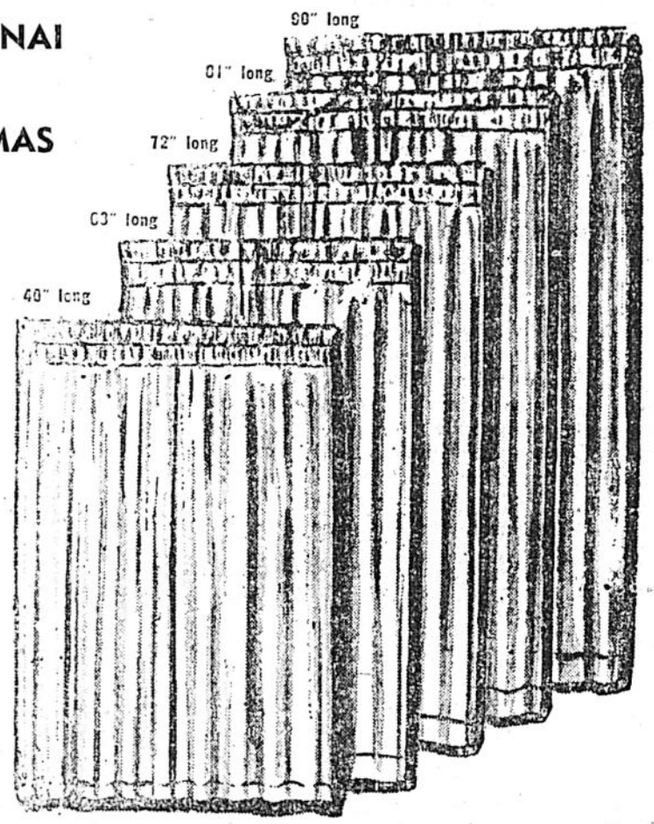

84 colių pločio

kas pora

63, 72, ar 81" Lengths

Geresnės rūšies Rayon Marquisette

Sutrauktos užuolaidos

Šios yra geresnės rūšies Rayon Marquisette užuolaidos, kurios sušvelnina jūsų langų šviesą! Standartiniai, didėjantys ilgiai sutraukti pritaikymui prie įvairių langų. Nesusitrauks daugiau kaip 2% ilgio ir pločio. Lengva išplauti, neblunka. Pasilieka savo buvusį šviesumą ir po pakartotinų skalbimų. Kiaušinio lukšto spalvos.

40 colių ilgio _____ **pora 1.59**

90 colių ilgio _____ **pora 2.29**

1.99 Pair

Pašto ir telefono užsakymai priimami pirmadienį nuo 9 ryto iki 9 vakaro. Šaukite CHerry 1-3000.

The May Co.'s Basement Drapery Department

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

SUKILIMAI PRIEŠ RUSIJĄ — SENIAU IR DABAR

Vokietijoje pasireiškę sukilimai prieš Sovietų priespaudą, ir skelbiami sukilimai Čekijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, yra neišvengiamas reiškinys, pasikartojimas Lietuvos-Lenkijos Respublikos sudraskymo ir vėliau sekusių eilės sukilimų.

Panašumas tarp šių sukilimų, kurie dabar yra tik pradiniai bandymai, yra bent toks, kad ir seniau ir dabar bandoma nusikratyti tos pačios Rusijos jungo. Anais laikais, žinoma, Lietuvą-Lenkiją suplėšė-pasidalino Rusija, Vokietija ir Austrija. Dabar, tą pačią Vokietiją, Austriją pagrobė Rusija. Tačiau vergija abiem atvejais ta pati: žmonės neteko savo valstybės, savo laisvės ir nepriklausomybės, svetimas engėjas jiems primetė savo rėžimą, savo valdininkus, išnaudojimą. Abiem atvejais žmonės norėjo ir nori atsikratyti svetimo okupanto ir atstatyti savo turėtą nepriklausomą gyvenimą.

Dabar, komunizmo liga užsikrėtę, tų tautų savi parsidavėliai-išdavikai gelbsti sovietams savo tautas pavergti. Bet istorija kalba, kad ir anais laikais Rusija rado parsidavėlių, pataikūnų, kurie prisidėjo prie savo tautų pavergimo.

Dabar, žinoma, daug daugiau tautų pateko rusų vergijon, ir kitokiais šūkiais, tačiau pavergtųjų troškimas laisvės ir svetimos priespaudos atsikratymo yra toks pats.

Kad laisvę pažinę, laisvai gyvenę žmonės nesutiks amžinai komunizmo priespaudos nešti, tą turime pirpažinti vienbalsiai.

Lietuvai ir Lenkijai nepriklausomybes atgauti truko ilgai, ir tai buvo greičiausia todėl, kad anais laikais nebuvo tiek pakankamai tautiniai susipratusių žmonių.

Artimai panaši Rusijos komunistinei vergijai buvo Prancūzijos revoliucija 1789 metais. Bet Napoleono pavergimas didelės dalies pasaulio, sekęs keliolika metų po tos revoliucijos, jau buvo antras skyrius Prancūzijos istorijoj, gi Sovietų pavergimas plataus pasaulio yra tęsinys to paties komunizmo įkarščio, prieš ką tenka jau kitaip kovoti.

Taip pat primintina ilgos kovos už laisvę Balkanų tautų žmonių prieš Turkijos priespaudą.

Lietuva, kelis kartus apsivylusi laisvojo pasaulio gerais norais Sovietų Sąjungą ir komunizmą sutriuškinti, apsivylus Amerikos užsimojimais ir žodžiais pavergtas tautas išlaisvinti, dabartiniais, vokiečių ir kitų sovietų pavergtų tautų sukilimais, be abejo, įgavo naujos vilties išlikti gyva. Ir dabar, kaip ir pirmesniais atvejais, kada laukė greito karo prieš Sovietus, bet nieko nesulaukė, Lietuvos kovotojai, reikia tikėti, melste meldžiasi, kad tie vokiečių ir kitų pavergtų tautų sukilimai didėtų, įsižiebtų nenuslopinamos ugnys.

Tik tokiu būdu, tik didelių tautų sukilimu, kaip pirmiau mūsų svajotu Amerikos paskelbimu karo Rusijai (kas neišrodo bus padaryta) Lietuva gali tikėtis sulaukti savo išsilaisvinimo.

Sovietų pavergtų tautų sukilimui ir laisvės atgavimui daugiausia gali pakenkti amerikiečiai. Savo keistu galvojimu, kiti net tendencingai nori išlaikyti Sovietų Rusiją didybėje, su visomis pagrobtomis tautomis, su šimtais milionų pavergtų žmonių. Vokiečių sukilimui pasireiškus, Amerikos spaudoje tam tikri prosovietiški gaivalai jau rašo, esą, jeigu Rusija palengvintų savo suvaržymus, duotų žmonėms daugiau maisto ir geresnes sąlygas, sukilimams nebūtų priežasties.

Eisenhoweriui pradėjus prezidentauti, buvo kalbų, esą sovietų santvarką Rusijoje išversti gali vietos gyventojai sukildami prieš Kremliaus valdovus. Tai buvo ir tebėra pigios mintys tų, kurie nenori ir gal nemoka gelbėti pasauliui išsivaduoti iš komunizmo. Kai Stalinui mirus pasirodė tam geriausia proga, Amerika skubėjo sustiprinti Malenkovą, tikint išprašyti iš jo Korėjoje paliaubas.

KAS BUS SU KOREJA?

Ir Amerika ir UN ginasi, esą jokių prižadų nebuvo daryta visą Korėją išlaisvinti ir sujungti, tik galvota apginti ją iki 38-tos paralelės... Dabar, Anglijai ir Amerikai pasišokus išprašyti iš Sovietų paliaubas su Korėjos komunistais, paminus tą iškilmingą pareiškimą, padarytą spalio 7, 1950 UN posėdyje, ir Trumano pasišokimą Korėją gelbėti bei sujungti. Korėjos prezidentas Rhee kaltinamas beveik kaip "išdavikas", net norima surasti priemonės jį iš prezidentystės pašalinti, pastatyti kitą, kuris sutiks savo krašto nepriklausomybės išsižadėti ir priimti visus Anglijos diktuojamus ir Amerikos remiamus siūlymus.

Anglija pati, kas liečia jos interesus, kovoja ir už Suezo Kanalą, ir už Sudaną, ir už Keniją Afrikoje, ir už Malajus, ir už Hon-Kongą Azijoje. Ir šiandien atsisako atiduoti Airijai užgrobtą šiaurinę Airijos dalį, — laiko viską kur ji ką gali sau laikyti, — bet mielai sutinka atiduoti Rusijai kitus kraštus.

Amerika slėpė Korėjos prezidento poros metų pastangas įrodyti, kodėl Korėja kariauja. Kai atėjo proga pasigerinti Malenkovui, Rhee buvo ignoruotas ir Amerika slaptai pradėjo siūlyti Kinijos ir Korėjos komunistams paliaubų sąlygas.

DETROITE

Norėdami paremti sunkų tremties švietimo kelią, mes, Detroito rezistentai, ėmėmės iniciatyvos.

1953 m. birželio mėn. 21 d. susirinkę į kuklų lietuvišką sąskrydį, viso 113 svečių ir rezistentų, jautėmės tarsi būtume viena šeima.

Mūsų garbingų svečių tarpe turėjom iš Canados, Windsor, lietuvių bendruomenės pirmininką-visuomenininką Petrą Janušką su ponia ir dukryte, Baleišį. Iš Chicagos atvyko LRS skyriaus valdybos nariai: V. Navickas ir J. Budrikis. Su jais atvyko rašytojas Albinas Valentinas, kuris laike pietų ir sodely linksmai nuteikė svečius. Mūsų šeimyniniame pobūvyje turėjome Detroito ALS pirmininką Feliksą Motuzą su ponia. Reikia pastebėt, kad Motuzas nepailstamu darbu, pasiaukojimu ir meile tėvynei yra žinomas kiekvienam čionykščiam lietuviui.

Rezistentai savo jėgomis išpildė ir meninę dalį. Amerikos lietuvis, antrojo karo veteranas Benius Cibulskis, gerai valdąs akordioną, davė lietuviškų melodijų pynę. Senosios kartos lietuvis Kazys Petruoka, jau prieš 40 metų atsiveštąja armuonika, zarasiškių polkomis visus nukėlė į lietuviškąjį kaimą. Judrusis Algis Pesys gražiai palinksmino kupletais, pritariant akordionui ir svečiams.

M. Cibulskis, paprašytas į svečius, ir sužinojęs, kad tai daroma Vasario 16-sios rūmų pirkimui, atvyko su dvylika svečių ir $44.00 auka, kurią jie sudėjo.

Amerikos lietuvis, Kazys Petruokas, atvykęs į sąskrydį įteikė $5.00 auką.

Kilnių lietuviškų darbų rėmėjas, Pranas Juozėnas, dieną sugaišo kol surado sąskrydžiui vietą. Pats negalėdamas dėl ligos dalyvauti, loterijai atsiuntė lietuvišką sūrį.

M. ir P. Kučinskai, naujųjų ateivių vadinami mūsų tėvais, atsiuntė $3.50 auką.

Povilas Rabašauskas, paaukojęs gimnazijos pirkimui $12.00 dar labai nuoširdžiai globojo ir vaišino svečius. Br. Girniukaitis, paaukojęs tam pačiam tikslui $10.00, buvo rišininku tarp svečių ir šeimininkų.

Rengėjai ir visi svečiai rūpinosi, kaip daugiau sudaryti pinigo mūsų švietimo tvirtovei. Ir nenuostabu, kad susidarė $228.45 pelno. Šioji visa suma perduota Detroito BALFo skyriui, pasiųsti į Vokietiją gimnazijos pirkimui.

Didelė padėka tenka rengėjams, visiems pasidarbavusiems, aukotojams, o ypatingai svečiams, kurie kilniam tikslui nesigailėjo aukų. V. T.

Brocktono klebonas uždaro mokyklą

Birželio 7 d. lietuviai skirstėsi iš Šv. Kazimiero lietuvių bažnyčios su ašaromis akyse. Tik ką pastatytoje lietuvių pinigais naujoje bažnyčioje klebonas išėjo vėl prieš lietuvių reikalus. Ir tai tokiu būdu, kokio dar niekas nenaudojo. Šį kartą jis taikiniu pasirinko šeštadieninę lituanistikos mokyklą, kurioje vaikai mokomi lietuvių kalbos, kitų lietuviškų dalykų ir tikybos gimtąja kalba. Nors ne jis tą mokyklą suorganizavo ir išlaiko, bet aiškiai pranešė, kad jis ją uždaro. Taigi, siekia padaryti tai, ko net negali, nes tam neturi nei teisės, nei jėgos. Bet vistiek siekia. Matyti, neapykanta yra tokia didelė, kad nustelbia sveiką protą, kuris turėtų suvokti, kad negali uždaryti to, kas ne jo žinioje.

Toks pasikėsinimas prieš šeštadieninę lituanistikos mokyklą yra dar pirmas šio tipo mokyklų istorijoje. Jo iniciatorius kun. P. Strakauskas dėl to tikrai bus atžymėtas lietuvių istorijoje.

Mokyklos uždarymo motyvus klebonas taip pateikė, kad išeina kalta pati mokykla. Girdi, ten buvusi palaida bala, ginčai, nepasitenkinimas, o tai parapijai kaštavę daug pinigų. Žodžiu, atrodytų, kad klebonas tik padarė išvadas iš susidariusios padėties. Bet ar nepanašiai skelbė Lenkija, pateikdama Lietuvai ultimatumą dėl tariamo kareivio nužūdymo pasienyje, arba bolševikinė Rusija, įsiverždama į Lietuvą dėl pramanyto jos kareivių pagrobimo? O kad nebūtų priekaištų, jog išeinama prieš lietuviškumą, klebonas pranešė, kad "subatos mokyklą' uždaro, bet vasaros metu parapijos mokykloje mokys lietuviškai vienuolės ir kunigai.

Šeštadieninė lituanistikos mokykla veikė nuo 1950 m. pradžios. Ją suorganizavo ir išlaikė tremtinių komitetas. Mokykla naudojosi parapijos mokyklos patalpomis. Šiemet jai vadovavo A. Sužiedėlienė, buvusi gimnazijos mokytoja. Mokykloje dar dirbo L. Senutienė, I. Eitavičienė, V. Skobeikienė, R. Grubliauskienė ir kun. A. Klimas. Prie mokyklos veikė knygynėlis, kurį suorganizavo ir knygomis aprūpino taip pat tremtinių komitetas. Mokykloje darbas ėjo trijomis grupėmis. Mokyklą lankė apie 40 vaikų, daugiausia tremtinių.

Pranešimą bažnyčioje apie mokyklos uždarymą klebonas padarė, neįspėjęs apie tai nei mokyklos vadovybės, nei tėvų komitete, nei tremtinių komiteto, tikrojo tos mokyklos šeimininko.

Aišku, kad klebono pranešimas apie mokyklos uždarymą nereiškia tos mokyklos uždarymo. Tai gali padaryti tik tikrasis mokyklos laikytojas. Tačiau tai reiškia, kad naujais mokslo metais mokykla turės rūpesčių su patalpomis, nes klebonas vargiai leis naudotis parapijos mokyklos patalpomis mokyklai, kurią jis paskelbė uždarąs.

Štai čia ir yra tie momentai, kurie lietuviams patriotams spaudžia ašaras iš akių. Lietuvybės palaikymo židinį norima išardyti! Šv. Kazimiero vardu pavadintoje bažnyčioje skelbiama, kad jis nereikalingas! Kaip visa tai pavadinti?

Klebono paskelbtas lituanistikos mokyklai mirties sprendimas sukrėtė visą visuomenę, kuri tą mokyklą visokeriopai rėmė. Bet labiausiai jis paveikė tėvus, kurie pirmoje eilėje yra susirūpinę, kad jų vaikai išmoktų lietuviškai ir neužmirštų savo tėvynės. — Kas atsitiks su vaikais, jei tikrai neveiks lituanistikos mokykla, — klausia kiekvienas tėvas ir motina. Atsakymas aiškus. O gal parapijos mokyklą atstos lituanistikos mokyklą? Dieve, duok, bet tuo niekas netiki. Šituo reikalu jau daug delegacijų buvo pas kleboną, bet nieko nelaimėta. Juk ten net tikybos lietuviškai nemokoma. Tik dėl to tikybos dėstymas lietuviškai buvo įtrauktas į lituanistikos mokyklą, nors tikyba nėra lituanistinis dalykas. Pažadas vasarą mokyti lietuviškai yra tik manevras. Negali lietuviškai išmokyti tas, kuris pats gerai nemoka.

Tėvai deda viltį į tremtinių komitetą, kuris turėtų sudaryti sąlygas toliau lituanistikos mokyklai veikti. Tai nebus lengvas uždavinys, bet jis turi būti išspręstas taip, kad mūsų vaikai neatsidurtų dar didesniame nutautimo pavojuje.

Tėvas

MEDŽIAGA L. ENCIKLOPEDIJAI

Atskiru atsišaukimu spaudoj buvo kreiptasi į lietuvių visuomenę ir jos organizacijų vadovybes ir prašyta, kad būtų renkama ir tuoj L. E. redakcijai siunčiama lituanistinė medžiaga. Kai kurios organizacijos į tą atsišaukimą atsiliepė ir straipsnių bei fotografijų atsiuntė. Tačiau dar yra ir šiame krašte tokių lietuviškų sambūrių ir draugijų, kurios minėto L. E. redakcijos prašymo neišgirdo. Savaime suprantama, jei mūsų organizacijų vadovybės tuo svarbiu reikalu nepasirūpins, tai L. E. redakcija ir su savo bendradarbių pagalba nepajėgs visos lituanistinės medžiagos surinkti. Todėl dar sykį kreipiamės į organizuotą lietuvių visuomenę ir prašome L. E. redakcijai atsiųsti: a) savo organizacijų trumpas istorines apžvalgas, b) žymiųjų lietuvių veikėjų biografijas ir fotografijas. Šiuo atveju kreipiamasi ypačiai į tas organizacijas ir atskirus asmenis, kurių pavadinimai ir pavardės prasideda raide A. Raidės A medžiaga prašoma atsiųsti iki š. m. liepos 15 d. L. E. pirmasis tomas spaustuvėj jau yra pradėtas rinkti, tad vėliau atėjusi tos raidės medžiaga į pirmąjį Lietuvių Enciklopedijos tomą nebegalės patekti. Raštus ir kitokią medžiagą prašome siųsti šiuo adresu: Lietuvių Enciklopedija, 366 W. Broadway, So. Boston 27, Mass.

NEDARBO APDRAUDOS SISTEMA

Daugelis žino, kad Social Security užtikrina senatvės ir šeimos našlaičių apdraudą darbininkams, kurių darbai šio akto yra liečiami ir iš kurių algos yra išskaitoma šios Apdraudos fondan, Tačiau, daug mažiau kas žino, kad tikrumoje tas pats Aktas įsteigė dabartinę Nedarbo Apdraudos sistemą, nors į šį fondą moka tik darbdaviai (išskyrus Alabamos ir New Jersey valstybes, kur darbininkai). Įdomu, kad šios pašalpos būna išmokamos ne federalinės vyriausybės įstaigų, bet valstybių darbo įstaigų, kurios yra visose 48 valstybėse, ne taip kaip senatvės ir našlaičių pensijos, kurias išmoka federalinė vyriausybė.

Nors darbo biržų tarnyba beveik visose valstybėse yra ta pati, kiekviena valstybė, įskaitant ir Aliaską, Hawaii bei Columbijos Distriktą turi savuosius nuostatus, kurie papildo nedarbo apdraudos įstatymą ir vykdo savąją programą. Pašalpų dydis, pašalpų išdavimo laikas, administratyvė tvarka ir tinkamumas pašalpai gauti yra skirtingas beveik visose valstybėse. Tačiau vistiek visos valstybės privalo susiderinti su tam tikrais federalinės vyriausybė įstatymais, nes ji apmoka šių programų administracijos išlaidas, įskaitant viešųjų darbo paklausos įstaigų išlaikymą.

Programa veikia šiuo būdu. Kiekviena valstybė turi nedarbo apdraudos mokesčio įstatymą, kuris nusako kokio didumo fondas turi būti sudaromas iš darbdavių mokesčių. Surinkti mokesčiai, kiekvienos valstybės atskira sąskaita suplaukia į Federalinį Rezervo Fondą. Iš jo kiekviena valstybė ir išreikalauja apdraudai reikalingas išmokėti sumas. Kiekvienos valstybės įstatymas pažymi, jog šitokia apdrauda mokama tik laikinai darbo netekusiems asmenims, kurie jieško kito darbo.

Paskutiniu laiku nedarbas yra tiek sumažėjęs, jog valstybių nedarbo apdraudos rezervai yra nepaprastai išaugę. Praėjusį gruodžio mėnesį fondas turėjo 8 miliardus 400 milionų dolerių.

HOLIDAY GREETINGS
To All Our Friends and Patrons

INDEPENDENT LUMBER CO.

19620 NOTTINGHAM RD. IV 1-2000

TERRA ATPIGINO KNYGAS

VASARA, ATOSTOGOS GAMTOJE — TAI GERIAUSIA PROGA PRISIMINTI LIETUVIŠKĄ KNYGĄ. KIEKVIENA ŠIŲ KNYGŲ ĮDOMI, VERTINGA IR BŪTINA JŪSŲ KNYGŲ LENTYNOJE

1. Marius Katiliškis, **Užuovėja**, apysakos $3.50
2. Antanas Škėma, **Šventoji Inga**, novelės 2.50
3. Dr. P. Jonikas, **Lietuvių Kalbos Istorija** 3.00
4. Putinas, **Keliai ir Kryžkeliai**, poezija 2.50
5. Kazys Binkis, **Lyrika**, poezijos rinktinė 2.00
6. Prosper Merimee, **Kolomba**, romanas 2.25
7. August Gailit, **Tomas Nipernadis**, romanas 2.50
8. Francois Mauriac, **Gimdytoja**, romanas 1.75
9. Luigi Pirandello, **Pirmoji Naktis**, novelės 1.50
10. L. Dovydėnas, **Broliai Domeikos**, romanas 2.50
11. Kazys Boruta, **Baltaragio Malūnas**, romanas 2.50
12. Balys Sruoga, **Kazimieras Sapiega** 2.50
13. Balys Sruoga, **Giesmė apie Gediminą** 2.00
14. Guy de Maupassant, **Karoliai**, novelės 2.50
15. Axel Munthe, **San Michele Knyga I** 2.50
16. Axel Munthe, **San Michele Knyga II** 2.50
17. Paer Lagerkvist, **Barabas**, romanas 2.25

KITŲ LEIDYKLŲ LEIDINIAI

18. J. Simonaitytė, **Aukštųjų Šimonių Likimas** 3.50
19. A. Baronas, **Debesys Plaukia Pažemiu** 2.50
20. Šatrijos Ragana, **Sename Dvare** 2.00

PIRKDAMI TERROS LEIDINIŲ UŽ 10 DOL. AR DAUGIAU, GAUNATE TERROS KNYGOS KLUBO NARIAMS TAIKOMĄ 30% NUOLAIDĄ. PASINAUDOKITE ŠIUO PAPIGINIMU, IR NETEKS SKŲSTIS MŪSŲ KNYGŲ BRANGUMU.

UŽSAKYMAMS ADRESAS:

TERRA
748 W. 33rd St.
Chicago 16, Ill.

LIETUVIŲ DIENOS

Iliustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsisakytinas visiems.

"Lietuvių Dienos" duoda kiekviename numeryje per 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos.

"Lietuvių Dienų" kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.

"Lietuvių Dienos" turi anglišką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiems kalbomis, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams.

"Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiuntus savo adresą. Metinė prenumerata 4.00 dol.. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis
1323 Hollins St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis,
545 East Broadway.

Brockton, Mass.
Bačiulis A.,
9 Broad St.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
YArd 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
Vl. Pauža,
9124 Quincy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.

New York-Brooklyne
Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.

Omaha, Nebr.
J. Povilaitis,
5617 So. 31 St.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas,
2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Antanas Mingėla,
190 Catherine St. S.

Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila,
6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršeliūnas,
62 Pauline Ave.

Welland, Canada
Žukauskas Kazys
87 Thorold Rd.

Anglijoje
Dainora Daunoras
49 Thornton Ave.
Thurnham Green,
London W. 4

Australijoje
Povilas Lukošiūnas,
Box 1665 M, G.P.O.,
Adelaide, S. A.

Australia
P. Ambrazą
29 Elsemere St.
Kensington
Sydney

Brazilija
Meldutis Laupinaitis,
Caixa Postal 118
Sao Paulo

Colombia
K. Klastauskas,
Apartado nae 2336
Medellin

Venecueloje
Antanas Diržys,
Avenida Alayon No. 6
Oeste
Maracay, Edo, Aragua

Ar jau įstojai į VILTIES draugiją?

APDRAUDA

Apsaugoja tėvus, vaikus iki 18 metų. Užmoka išlaidas iki $9.000. Dviems metams šeimos apdrauda $10.00, atskirai pavieniam $5.00.

Skambinkit: LO 1-7795
PAULINA MOZURAITIS
13706 Benwood Avenue

FARM BUREAU MUTUAL
AUTO INSURANCE CO.
COLUMBUS, OHIO

Clevelande IR APYLINKĖSE

DALYVAUKIME KULTŪRINIŲ DARŽELIŲ ŠVENTĖJ

Lietuvių Bendruomenės apylinkė praneša, kad kultūrinių darželių šventė šiemet įvyksta liepos 12 d. Programa atliekama jugoslavų daržely, pradžia 1 val. po pietų. Be bendrosios programos, susidedančios iš muzikos ir kalbų, taip pat po 7 min. skiriama atskirų tautybių programoms.

Lietuviams atstovaus Čiurlionio ansamblio tautinių šokių grupė. Šventėj bus paminėta Ohio valstybės 150 metų sukaktis, tad ir lietuvių visuomenė prašoma gausiai atsilankyti. Moterys laukiamos ypačiai su tautiniais drabužiais.

Lietuviai savo daržely turės savo valgių stalą, tad visi galės ne tik pasivaišinti, bet ir susitikti bei pasimatyti.

RAŠYTOJO EMILIO SKUJENIEKO SUKAKTIS

Rašytojo Emilio Skujenieko 50 metų sukakties minėjimą surengė Latvių-Lietuvių Vienybės Clevelando skyrius. Minėjimui vadovavo skyriaus pirmininkas A. Mikoliūnas. Jis lietuviškai ir latviškai apibudino Emilio Skujenieko gyvenimo kelią ir atliktus darbus.

Sukaktuvininkas, tiek iš latvių, tiek iš lietuvių kultūrinių ir tautinių organizacijų, tiek iš pavienių asmenų susilaukė daug sveikinimų ir nemažiau dovanų. Lietuviai savo sveikinimuose, ypač pabrėžė, kad sukaktuvininkas jau 30 metų savo vertimais garsina lietuvių rašytojus latvių kalboje.

Pabaigoje minėjime kalbėjo pats sukaktuvininkas, dėkojo visiems jį pagerbusiems ir prisiminusiems, pareiškė labai tikįs Latvių-Lietuvių vienybės idėja, tikįs abiejų tėvynių laisve ir minėjimo dalyvius pakvietė sugiedoti latvių is lietuvių kalbose vienodai dainuojamą dainą "Aš mergytė kaip rožytė".

RENKAMAS LIET. BENDRUOMENĖS MOKESTIS

Lietuvių Bendruomenės apylinkės valdyba tautinio solidarumo įnašus už 1953 m. projektuoja rinkti seniūnijomis. Tačiau kol bus parengtas seniūnijų planas, tautinio solidarumo įnašai jau priimami "Dirvoje", Spaudos Kioske, juos taip pat galima atiduoti valdybos pirmininkui, iždo sekretoriui ir kt. nariams. Taip pat prašoma aukoti ir apylinkės socialiniams reikalams (bent po pusę dolerio ir daugiau). Apylinkės reikalai vis plečiasi, darbas reikalauja vis daugiau lėšų, tad visi maloniai prašomi atlikti savo Bendruomenei ir piniginę pareigą.

Tik Studebakerį!

NAUDOKITĖS PROGA!

Sutaupysit pinigą pirkdami per savus, vienus iš geriausių ir ekonomiškiausių mašinų.

ERDELAC STUDEBAKER
Šaukti Joną Žemaitį.
8003 Broadway Ave.
Cleveland 5, Ohio.
Telef. BR 1-4100.
Namų telef.: LI 1-0476

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju visiems mano draugams arti ir toli, suteikusiems man daug džiaugsmo sveikinimais ir gražiomis dovanomis mano 50 metų sukakties proga.

Em. Skujeniekas

DR. D. DEGESYS

nuo liepos mėn. 1 d. uždarė savo kabinetą ir pereina į St. Vincent Charity Hospital, kuri priklauso universiteto ligoninių grupei, pagilinti chirurginėm studijom.

Dr. D. Degesio kabinetą perima Dr. Vl. Ramanauskas.

Dr. D. Degesys medicinos mokslus yra baigęs 1943 Kaune. Dirbo 1944 m. Vienos universiteto chirurginėj klinikoj ir 1945 m. Augsburgo miesto ligoninės chirurginiam skyriuje. Prieš išvažiuodamas į JAV dirbo Augsburgo DP ligoninėje.

1949 m. atvažiavo į Ameriką ir 1950 m. išlaikė valstybinius egzaminus. Nuo tų pačių metų atidarė kabinetą ir buvo Clevelando miesto coroner'io asistentas.

DR. H. SOLOMINAS

Specializavęsis Chicagos universiteto klinikose, sugrįžo Clevelandan ir tęsia savo darbą Clevelando St. Joan ligoninėje.

NAUJAS EKON. TARYBOS PREZIDIUMAS

Pasitraukus senajam, liepos 1 d. posėdy Liet. Bendruomenės Ekonominė Taryba išsirinko naują prezidiumą: H. Idzelevičių (pirm.), dr. Ad. Damušį ir inž. Edv. Kersnauską.

SUSIRINKIMAS NEĮVYKO

Birželio 25 d. šauktas Liet. Bendruomenės socialinio skyriaus susirinkimas dėl visai mažo atsilankiusių skaičiaus neįvyko.

VIDURINIŲ RYTŲ SPORTO APYGARDOS PRANEŠIMAS NR. 3

Apygardinės lengv. atletikos pirmenybės

Apygardinės lengvosios atletikos pirmenybės numatomos pravesti liepos 18 d., šeštadienį, Clevelande. Pirmenybes rengia apygardos komitetas. Šios pirmenybės bus sportinė Dariaus ir Girėno 20 metų žuvimo minėjimo dalis.

Pirmenybių programa

Vyrams: 100 m., 400 m., 1500 m., į tolį, į augštį, rutulys, diskas, jietis ir 4x100 m. estafetė.

Moterims: 60 m., 100 m., į tolį, į augštį, rutulys, diskas, jietis ir 4x60 m. estafetė.

Jauniams: 100 m., 1000 m., į tolį, į augštį, rutulys, diskas, jietis ir 4x100 m. estafetė.

Pirmenybės įvyks Patrick Henry High School stadione. Pradžia 4:00 val. Jaunių gimimo datos riba: 1935 m. sausio 1 d. Dalyviai per sporto klubus ar pavieniai registruojasi iki liepos 15 d. pas apygardos lengvosios atletikos vadovą Augustiną Paškonį šiuo adresu: **A. Paškonis, 11120 Superior Ave., Cleveland, Ohio.**

Vid. Rytų Sporto Apygardos Komitetas

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

Dvi prausyklos, virtuvė. 2-3 asmenims.

Chas Patrick
8715 Meridan Ave.

SUSITUOKĖ

Dirvos skaitytojai A. Vilkaitis ir V. Oniūnaitė. Linkime laimingo šeimyninio gyvenimo.

IG. IR M. JANAVIČIAI,

liepos mėn. 5 d. susilaukė pirmosios dukrelės.

NAUJAS LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS LAIKAS

Vasaros sezonui pakeistas Lietuvių radijo programos laikas. Pradedant šiuo penktadieniu programa bus nuo 8 val. vakaro iki 8:30 val.

ČIURLIONIEČIŲ GEGUŽINĖ

Įvyks liepos 19 d. (sekmadienį) **Karnėnų sodyboje prie Richmond kelio** (175 Rd., buv. Šulcų sodyboj) už 300 jardų nuo kryžkelės Richmond Rd. ir Solon Rd.

Kviečiami čiurlioniečiai, jų šeimos ir Čiurlionio ansamblio bičiuliai.

PARDUODAMAS NAMAS

1206 East 83 St. Puikus, atskiras. Naujas gaso šildymas, automatiškas vandens šildymas. Kabineto prausykla. Langinės, kilimai. $9.800.

H. J. Underwood
Broker GArfield 1-6029

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai,
vynas ir šampanas
(prancūziškas)

Turime Baltos Meškos alų.
Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atdara ir trečiadieniais iki 1 val.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

NAUJIENA clevelandiečiams!

Kam kentėti vasaros karščius, kada Jūs galite vėsiame kambaryje ramiai praleisti laiką, gerai išsimiegoti, ir gerai pasilsėti.

Skambinkite tel. HE 1-8602 arba užeikite į lietuvišką krautuvę **6113 St. Clair Ave.** ir mes jums pademonstruosime ir apskaičiuosime kokio galingumo oro šaldymo aparatas būtų Jūsų namams reikalingas.

Tų aparatų kainos nėra didelės ir įmokėjus mažą sumą pinigų Jūs turėsite patogiai vėsius kambarius savo bute.

Taip pat jeigu dar neturite televizijos savo namuose, tai pasinaudokite mūsų birželio mėnesio televizijų išpardavimu. Jūs galite įsigyti puikų televizijos aparatą už labai pigią kainą. Taigi **skambinkite tel. HE 1-8602** arba užeikite į **C. & F. International Stores, 6113 St. Clair Ave.**

Mes pasistengsime kuo geriausiai jums patarnauti.

Sekmadieniais klausykitės lietuviškos radijo programos.

Pirkit pas savus

Amžinai nerūdijančio plieno virimo puodus dabar galima užsisakyti ir išsimokėtinai. Mažas komplektas 4 dol. didelis 8 dol. mėnesiui. Be nuošimčių.

VYTAUTAS PAŠAKARNIS
Cleveland Lustre Craft Co.
1219 East 61
Tel. EN 1-7770
Nemokamas demonstravimas.
Priimami užsakymai.

SKAUČIŲ STOVYKLA

Clevelando jaunesniųjų skaučių stovykla Bedford'e prasidės šį šeštadienį, liepos 11 d. ir tęsis 1 savaitę.

Nuo liepos 18-25 dienos stovyklaus skautės. Registruotis prašome pas skiltininkes ir draugininkes. Atlyginimas — $1.30 į dieną.

Stovykla pasiekiama Broadway (rytų kryptimi 14 keliu) iki Bedford. Prie West Grace Ave. ("Canzol Oil Station", ant kampo) pasukti į dešinę ir važiuoti 0,8 mylios iki ženklo: "Girl Scout".

Kitas informacijas suteiks draugininkės.

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

Išnuomojamas 6 kambarių butas mūriniam name.
Kreiptis: 11146 Superior Ave
Telef. CE 1-6658

LIETUVIAI DAŽYTOJAI — DEKORATORIAI

menininko priežiūroje darbus atlieka greitai ir sąžiningai.

Namų dažymą ir vidaus dekoravimą duoda metams išsimokėjimui.

Kreiptis telefonu: EX 1-4245

RAŠO IŠ ALIASKOS

Clevelandietė Mrs. Frank Vester mums rašo iš Aliaskos, kad ten lėktuvu iš Clevelando nukeliavo per 16 valandų. Aliaskoj gražu, daug žvėrių ir žuvų, tik labai maža žmonių. Klimatas šaltas, šiaurėj visai nėra vasaros. Žmonės, kur ji nuvyko, gyvena mažuose, 2-3 kambarių namelyuose.

Aliaskoj viskas žymiai brangiau, negu Clevelande, bet darbininkai daugiau ir uždirba.

PARDUODAMAS NAMAS

East Shore Park, į šiaurę nuo Lake Shore, plytų colonial 7 kambarių namas. Gyvenamas kambarys. ugniavietė, kilimai, miegamasis, koklių virtuvė ir prausykla pirmam augšte. 3 miegamieji su koklių vonia antram augšte. Perskirtas rūsys. Koklinės gimnastikos kambario grindys. Gaso šildymas, langinės. Puikus plotas, paplūdimis. Netoli susisiekimo ir krautuvių, St. Joseph ir Our Lady of Perpetual Help parapijos.

Addie M. Phillips
Realtor KE 1-3790

Patark ir kaimynui, kad prenumeruotų DIRVĄ

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvių Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvius savojoj salėj daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

SUOPIS FURNITURE

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

6921 Wade Park EX 1-0911
Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai
Įvairūs valgiai, šeštadienių vakarais šokiai griežiant geram orkestrui

731 E. 185 ST. KE 1-9737

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynistėj
7106 Superior Ave.
Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvimas Jums.

Modernūs portretai, vestuvių, žaidimų, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS
Europinių žurnalų ir filmų žvalgždžių fotografas, dabar CLEVELANDE.

NAUJA REAL ESTATE ĮSTAIGA

Clevelando ir apylinkių lietuviams pranešama, kad atidaryta nauja, **lietuvio vedama Real Estate įstaiga — 7032 Wade Park Avenue.**

Kiekvienas gaus greitą ir teisingą patarnavimą. Todėl turintieji ką parduoti ar mainyti, norintieji namus ar ūkius pirkti, kreipkitės:

WADE PARK REALTY
7032 Wade Park Ave.
Tel. HE 2-2922
Namų telefonas: EV 1-1952 š
Savininkas A. Kazakevičius
(36)

NAMŲ REMONTAS, DAŽYMO BEI DEKORAVIMO DARBAI

atliekami sąžiningai, greitai ir pigiai. Kreiptis: **V. Rickus, tel. HE 2-0683** (vakarais nuo 6 iki 11 val.) arba — **1505 Addison Rd.**

GOOD NEWS!
OUR SAVINGS INTEREST RATE DOUBLED
2% a year*
Effective from July 1, 1953
*Formerly 1%
The Cleveland Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE
WE WELCOME YOUR SAVINGS
MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

NAUJI BANKO PATVARKYMAI

Nuo birželio mėn. pakeistas Banko darbo laikas. **Pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais** Bankas atidarytas nuo 9:30 iki 2:30 val. p. p. **Trečiadieniai ir Šeštadieniais** nuo 9:30 iki 12 val. **Penktadieniais** nuo 9:30 iki 9:30 ir nuo 4:30 iki 6 val. vak.

Taupytojai už indėlius nuo liepos mėn. 1 d. gaus 2½%. Įnešti indėliai iki liepos 10 d., procentą gaus nuo liepos 1 d.

Bankas baigtas remontuoti, padidintos patalpos ir labai patogus klijentams.

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygutė apdrausta Federal Insurance Corp iki $10.000.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.
6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

MONCRIEF Visų metų ORO VĖDINIMAS
ŠALDO vasarą — ŠILDO žiemą
Aplankykit savo kaimynistės Moncrief pardavėją
THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O.

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home
Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON
FUNERAL HOME
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

DIRVA ★★★ THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: HEnderson 1-6244. Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GArfield 1-7406).

Balsas iš Vilniaus

Mūsų Vokietijos bendradarbio

Vienas iš mano draugų man prieš kiek laiko rašė iš Amerikos: "Jūs, Europoj pasilikusieji, mums daug ko pavydit, bet vieno dalyko ir mes jums pavydim: jūs esat arčiau prie Lietuvos ir, jei jau nieko daugiau, tai bent per radiją galit kartais girdėti balsą iš Vilniaus".

Taip, iš tikrųjų, kartais mes jį čia girdim... Girdim ir pagalvojam: "Viešpatie! Tai reikėjo mums botago anais, nepriklausomybės laikais! Pagalvokit tiktai — mums sava radijo programa vis būdavo n u o b o d i, vis jieškodavom ko nors "iš užsienių", kartais net iš Maskvos... Bet dabar! Dabar Lietuvoje turi žmonės radijo programą — tai jau bent nuobodžią!"

Iš tiesų, ką nors nuobodesnio sunku bejsivaizduoti. Vienas mano draugas, keletą kartų su manim pasiklausęs, kartą ir sako: "Žinai, jeigu jau ne kas kitas, tai vien tas radijas išvarytų mane į miškus partizanauti, jei tenai būčiau..."

Taigi džiaukitės, kad nesiryžtu plačiau pasakoti, ką mes turime progos kartais girdėti: tai būtų baisiai nuobodu. Bet visdėlto toje nuobodulio pasakoje, kur kasdien kartojasi tas pats ir tas pats, pasitaiko vienas kitas trupinėlis, kurį užsirašau. Visokių tų trupinėlių pasitaiko: kartais tai juokas, kartais ašaros... Jei jau domitės tuo, ką dabar galima iš Vilniaus išgirsti, tai pasidalinsiu su jumis tais užrašais.

* *

"Vilniaus Žemės Ūkio Technikumas šiais metais priims a p m o k y m u i apie 400 naujų s t u d e n t ų. Viso šiais metais mokysis žemės ūkio specialybės 1,500 studentų".

Kad Lietuvoj dabar esą net 15,000 s t u d e n t ų, taigi daug daugiau negu buvo nepriklausomybės laikais, tą iš Vilniaus radijo galima gana dažnai išgirsti. Bet čia ėmė ir prasitarė, iš kur tų studentų tiek daug. Žemės Ūkio Technikumas juk ne universitetas ir ne akademija, bet jo mokiniai vadinami studentais. Jie net ne studijuoti į tą technikumą priimami, bet tik "apmokyti". Jei Lietuvos laikais kultūrtechnikos mokyklos ir kitų panašaus lygio mokyklų mokiniai būtų buvę įskaitomi į studentų skaičių, tai irgi būtų nesunku buvę priskaičiuoti gal net daugiau kaip 15,000 "studentų"...

* *

Girdime dažnai, kad diplomuotų specialistų dabar taip pat išleidžiama kasmet kone tiek pat, kiek nepriklausomoj Lietuvoj per visą dvidešimts metų buvo išduota diplomų. Bet štai sako:

"Kauno Politechnikos Institute prasideda diplominiai egzaminai. Egzaminus laiko 18 jaunų specialistų". Vadinasi vienintelė augštoji inžinerių mokykla šiemet išleis ne daugiau kaip 18 naujų inžinierių, jei visi išlaikys diplominius egzaminus. Bet manote, kad tie nauji inžinieriai Lietuvai paruošti? Nieko panašaus:

"Dauguma specialistų diplomantų yra tekstilininkai, kurie n o r i (?) dirbti stambiosiose tekstilės įmonėse Leningrade Taškente, Novo-Sibirske, Sverdlovsko ir Murmansko tyrinėjimo institutuose. Diplomantai Kavaliauskas ir Daukša g a v o p a s i ū l y m u s dirbti Maskvoje".

* *

"Vakar Rietave įvyko rajoninė dainų šventė, kurioje dalyvavo 1,200 dainininkų ir 11 grupių šokėjų".

Kai Rietavui, tai daug! Bet: "Dainų šventės pasižiūrėti susirinko apie 400 žiūrovų"...

Tai kaip gi čia? Visi dainuoja ir šoka, nebeliko publikos? Įdomu ir tai, kad dainų šventės tie 400 susirinko tik p a s i ž i ū r ė t i, o ne pasiklausyti...

* *

"Šiandien išvyksta į Rygą Mokslo Akademijos Medicinos darbuotojai, gydytojai - mokslininkai į konferenciją, kurioje dalyvaus Tarybų Latvijos ir Tarybų Estijos mokslininkai... Iš lietuvių gydytojų dalyvaus Šalna ir Čepulionis".

Įdomu, kad tokios trijų Pabaltijo kraštų įvairių specialistų konferencijos įvyksta nebe pirmą kartą. Ir sovietinė okupacija neišdildo šių trijų kraštų specifinio bendravimo...

Šalna ir Čepulionis... Negirdėtos pavardės gydytojų tarpe. Tai turėtų būti nauji jauni gydytojai. Bet jau akademikai, mokslininkai! Ir greitumėlis gi! Tikrai bolševikinis tempas akademikams gaminti...

* *

"Tauragė. Klubo skaityklos vedėjo drg. Savicko iniciatyva suorganizuotas kolūkiečių mišrus choras. Į chorą įstojo 32 "Kirovo" vardo žemės ūkio artelės nariai. Kolūkiečių choras sparčiai ruošiasi artėjančiai rajono dainų šventei. Jau išmokti Tarybų Sąjungos ir Tarybų Lietuvos valstybiniai himnai, "Skamba Stalinui mūsų daina", "Partija mūsų vairuotoja", "Taikos gynėjų daina", "Kolūkietiškas ačiū" ir kitos dainos".

Štai ką turi mūsų žemaičiai dainuoti...

* *

"Laisva tarp laisvųjų, lygi tarp lygiųjų, lietuvių socialistinė nacija, vadovaujama komunistų partijos, broliškų tarybinių tautų, o ypatingai didžiosios rusų tautos padedama sujungė visas savo žemes su sostine Vilniumi ir Klaipėdos uostu, atgavo savo valstybinę nepriklausomybę ir dabar su pakilimu vysto savo respublikos liaudies ūkį, nacionalinę kultūrą, — įdėda savo indėlį į komunizmo pastatymą mūsų šalyje". (Įsidėmėtina: "mūsų šalyje" reiškia ne Lietuvoje, bet visoje bolševikinėje imperijoje).

"Iš milžiniškai turtingo mūsų didžiosios šalies tautų kultūros lobyno semiasi įkvėpimo mūsų rašytojai ir muzikai... Mūsų šalies sostinės (t. y., Maskvos) geriausių scenos meistrų pastangomis buvo išauklėtas jaunas, kūrybinės energijos kupinas Kauno Dramos Teatro kolektyvas. Įprastu reiškiniu tapo broliškųjų respublikų pramonės, transporto darbuotojų a p s i l a n k y m a s mūsų įmonėse ir kolūkiuose, siekiant perduoti mūsų dirbantiesiems savo patyrimą. Dažnai i š v y k s t a į broliškas respublikas lietuvių darbininkų, kolūkiečių, mokslininkų, meno darbuotojų grupės pasisemti žinių ir patyrimo".

Laisva tarp laisvųjų, lygi tarp lygiųjų... Anot Orwell'io: visi gyvuliai yra lygūs, bet kiaulės yra labiau lygios... Taip ir "didžioji rusų tauta"... O su tuo "apsilankymu" ir "išvykimu" bėda, kad kurie "apsilanko", tai dažniausiai ir pasilieka Lietuvoje, o kurie "išvyksta", tai retai kas ir begrįžta... Vis tą "patyrimą" semiasi...

* *

"Bet partija moko mus, kad tol, kol yra kapitalistinis apsupimas, kol dar yra gyvos kapitalizmo liekanos kaikurių žmonių sąmonėje — yra būtinas augštas politinis budrumas... Liaudis budriai stovi tarybinių tautų draugystės sargyboje, demaskuoja betkokį buržuazinio nacionalizmo pasireiškimą, nepaisant kokiais rūbais jis besirėdytų. Vieningoje tarybinių tautų šeimoje, s u c e m e n t u o t o j e didžiosios rusų nacijos, lietuvių tauta vadovaujama kovose užgrudintos komunistų partijos, žengs į tolesnes pergales, stiprinant mūsų tėvynę — taikos visame pasaulyje tvirtovę".

O visgi yra tiesos šitoje kasdieninėje bolševikų "maldelėje": "buržuazinis nacional i z m a s' kompartijai neleidžia numigti verčia budėti... Kiek kartų jis buvo "išnaikintas", ir vis dar gyvas...

Antra didelė tiesa, tai kad lietuvių tauta yra "sucementuota" "didžiosios rusų nacijos". Puikus padėties apibūdinimas: Lietuva įspausta į rusiško cemento bloką ir jame norima uždžiovinti, kad negalėtų nei pajudėti...

* *

"Kirgizijoje paskelbta nauja nacionalinė rašto kalba. Sukurta nauja ortografija, kuri dabar pradėta mokyti mokyklose".

Kokia gi ta "nauja ortografija" ir "nauja rašto kalba"? Jei ne "genialiųjų" Stalino-filologo raštų nagrinėtojai ir aiškintojai, tai nežinotumėm, bet dabar žinom, kad tai yra ne kas kita, kaip rusiška "kirilica" ir šimtai rusiškų (ar net rusų vartojamų skolinių) žodžių su kirgiziškomis galunėmis. Ta "nauja ortografija", kada Muravojovo norėta primesti Lietuvai, dabar neseniai vėl ir Lietuvai buvo žadėta "padovanoti" apie 1954-55 metus. Kas gi žino, gal naujieji Muravjovai iš Kirgizijos ir pasuks vėl į Lietuvą...

* *

"Kretingos tarybiniame ūkyje (t. y., Tiškevičiaus dvare) arklinėmis šienapjūvėmis dirba Antanas ir Petras Ramonai. Plačiai šienaujama dalgiais. Iš viso dalgiais šienauja 30 vyrų ir m o t e r ų".

Taip. Moterys dabar turi... lygias teises. Jos dabar turi dirbti visus pačius sunkiausius darbus, kuriuos anksčiau tik vyrai tedirbdavo.

* *

Kažkodėl visi manė, Kad Malenkovas bus geresnis už Staliną ir "valstybinės paskolos" šįmet nereikalaus (Ta "savanoriška paskola" paprastai atima apie vieno mėnesio uždarbį). Bet šai:

"Klaipėdos popieriaus kombinate, Trinyčių ir Gulbės fabrikuose įvyko pasitarimai ir pasikalbėjimai. Viena darbininkė, p a s i r a š y d a m a p a s k o l ą pasakė: "Aš noriu, kad mūsų šalyje būtų ko greičiausiai p a s t a t y t a s komunizmas. Pasirašydama valstybinę paskolą aš nors maža dalimi prisidėsiu prie šio didžiojo reikalo". Gulbės fabrike per p i r m ą j ą v a l a n d ą pasirašė daugiau kaip 50 darbininkų."

Taigi paskola yra. Mėnesinės algos krinta į Zvierevo iždą po vieną kas minutę. Ne veltui Zvierevas apsidžiaugė, per keturias dienas buvo "savanoriškai paskolinta" 15 milionų rublių daugiau, negu jis buvo numatęs...

(B. d.)

DAR NEVĖLU,

bet veikiai gali būti PERVĖLU, norint įsigyti rinktinę rašomąją mašinėlę lietuvišku arba amerikonišku raidynu.

Rašomosios visų geriausių firmų, o jų tarpe garsiosios "Smith-Corona", gaunamos išsimokėtinai.

V. BARTKUS
712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio.
TEL.: LI 1-6716

KALĖJUSIEMS VOKIETIJOS KALĖJIMUOSE

Atskirų Vokietijos sričių vyriausybės yra priėmusios įstatymą atlyginti nacių laikais Vokietijos kalėjimuose ar koncentracijos stovyklose kaliniems politiniams kaliniams.

Lietuvos Rezistencijos buvusių kalinių Sąjungos Valdyba reikiamu laiku apie tai yra pranešusi visiems Sąjungos nariams ir kiekvienam į atlyginimą reiškiančiam reikalavimus yra nusiuntusi reikalingas informacijas, anketas ir nurodžiusi advokatą ,per kurį galima bylą vesti atitinkamose Vokietijos įstaigose.

Lietuvos Rezistencijos buvusių politinių kalinių Sąjungos Valdyba, gindama savo narių interesus, atlyginimo reikalais veikia savo vardu ir per Tarptautinę Totalitarinių Rėžimų Buvusių Politinių Kalinių Federaciją. Šiuo metu bylos vedimui yra reikalingos sekančios žinios:

1. Kas atlyginimo reikalu Vokietijos įstaigose yra užvedęs bylą, tepraneša bylos numerį, įstaigos, kurioje užvesta byla ir advokato (jei turi) adresus:

2. Kas bylos dar neužvedė, bet norėtų užvesti, tepraneša as mens žinias ir kalinimo vietą be laiką.

Žinias prašome suteikti iki liepos mėn. 20 d. šiuo adresu: Vytautas Pikturna, 213 So. 4th St., Brooklyn 11, N. Y.

BENDRUOMENIŲ PIRMININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Vokietijos Krašto Valdybos būstinėje Hannover'yje, š. m. birželio 27-29 dienomis įvyko PLB Europos Kraštų Valdybų pirmininkų arba tų bendruomenių įgaliotinių metinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo 7 Europos kraštai.

Didžiąją Britaniją atstovavo bendruomenės ir DLBS pirmininkas M. Bajorinas, Belgiją bendruomenės pirmininkas Pr. Sekmokas, Daniją bendruomenės pirmininkas Č. Šliašinskas, Italiją bendruomenės įgaliotas Romos Apylinkės Valdybos narys kun. V. Kazlauskas, Prancūziją Laikinojo Organizacinio Komiteto ir Prancūzijos Lietuvių Šalpos Draugijos pirmininkė O. Bačkienė, Šveicariją bendruomenės pirmininkas inž. J. Stankus ir Vokietiją bendruomenės pirmininkas inž. Pr. Zundė.

Svečiais suvažiavime dalyvavo VLIKo URT valdytojas dr. P. Karvelis, VLIKo nariai J. Glemža ir J. Jakš-Tyris, "Britanijos Lietuvio" redaktorius Br. Daunora, Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas Erdm. Simonaitis, "Amerikos Balso" atstovas ir Vokietijos Krašto Valdybos nariai: pp. J. Lukošius, A. Venclauskas ir E. Žilius.

Suvažiavimui pakaitomis pirmininkavo: pp. Pr. Zundė, Vokietija; M. Bajorinas, Didž. Britanija ir Č. Šliašinskas, Danija. Sekretoriavo p. A. Makarskas, Vokietija.

Suvažiavimą sveikino raštu: Lietuvos Diplomatijos šefas Ministeris St. Lozoraitis, Lietuvos Ministeris Londone B. K. Balutis, Lietuvos Pasiuntinys Pietų Amerikoje dr. K. Graužinis, Lietuvos Įgaliotas Ministeris Brazilijoje dr. Fr. Meieris, e. Lietuvos generalinio konsulo p. Kanadoje V. Gylys; lietuvių bendruomenių vardu: Venecuelos — inž. Vl. Venckus, Kolumbijos — kun. N. Saldukas, S.D.B. Australijos — J. Vaičaitis ir Lietuvių-Latvių Vienybės vardu — mag. hist. J. Bračs. Telegramomis sveikinimus ir linkėjimus suvažiavimui atsiuntė Lietuvos Laisvės Komiteto vardu p. Sidzikauskas ir Austrijos lietuvių bendruomenės vardu jos pirmininkas S. Gliönertas. Inf.

Jieva Paulekiūtė ir jos vyras Wintrop Rockefeller.
Jieva Paulekiūtė, patirusi, kad jos vyras Wintrop Rockefeller nuvyko į Arkansas ieškoti skyrybų, pradėjo veikti. Iš savo motinos ūkio, kur ji su sūnumi pragyveno 3 metus, nuvyko į New Yorką ir apsigyveno vyro bute.
Spaudos atstovams ji pareiškė, kad skirtis nesutinka, nors W. Rockefeller ir yra įsteigęs miliono dolerių fondą sūnui išlaikyti.

Kaip susiorganizavę Anglijos lietuviai

DBLS pirmininko M. Bajorino pranešimas

Didž. Britanijoje PLB susiorganizavo kitais pagrindais, negu kitur ir ne ortodoksiniu būdu. Esamos organizacijos, veikusios jau prieš PLB organizacijos įkūrimą, įėjo į PLB nariais ir sudarė per savo rinktuosius atstovus PLB krašto centrinį organą. Todėl, vertinant lietuvių bendruomenės veiklą Didž. Britanijoje, reikia žiūrėti į atskirų organizacijų atliktą darbą ir to darbo visumą.

Jau prieš pirmąjį pasaulinį karą Anglijoje buvo lietuvių išeivių kolonija. Senųjų išeivių kolonijoje gali būti apie 10.000 lietuvių, bet organizuotų senųjų išeivių tėra mažiau 1.000. Londono lietuvių parapijoje yra apie 900 senųjų išeivių, o kitose organizacijose apie 150. Dvi organizacijas: Šv. Onos ir Rūtos dėjos yra grynai senųjų išeivių. Londono Vaidyla yra mišri senųjų ir naujųjų išeivių organizacija, turinti chorą, veiklią dramos grupę, savus namus su klubu ir sale.

Škotijoje senųjų išeivių galima spėti būsiant apie 5.000, nors ir čia organizuotų tėra apie 1.000. Senieji škotijos lietuviai yra susibūrę 8 organizacijose ir turi du chorus su apie 500 narių. Pažymėtina, kad choruose dainuoja lietuviškai čia gimę lietuviai kartais net nebemokėdami lietuviškai kalbėti. Škotijos lietuvių religinį aptarnavimą veda du kunigai. Manchesteryje buvęs senųjų išeivių klubas yra tapęs bendra senųjų ir naujųjų išeivių organizacija, su iniciatyvos persvara naujųjų rankose.

Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga ir profesinės lietuvių organizacijos yra naujųjų išeivių sukurtos. DBLS įsteigta jau 1947 metais, tuojau po atvykimo pirmųjų išeivių. Jos narių buvo 3.000 su viršum, o dabar, po emigracijos į užjūrio kraštus, beliko 1.000 su viršum. DBLS tikslų tarpe yra lietuviškoji propaganda ir santykiavimas su svetimaisiais bei lietuvių atstovavimas svetimųjų tarpe. Ji kiekviena proga stengiasi priminti krašto gyventojams Lietuvą. DBLS jau septynius metus leidžia "Britanijos Lietuvį".

DBLS turi apie 40 skyrių su 4-mis apygardomis. Tautinės šventės minimos Londone ir skyriuose. Vasario 16 minėjimai suruošti 12 vietovių, o Londone priėmimas. Ta proga paskleista krašte 5000 skrajukių. Iš Birželio 14 minėjimų pažymėtina Nottinghamo įspūdinga eisena, kurioje dalyvavo ir kitos tautybės, o mitinge kalbėjo anglų parlamento nariai. Londone lietuviai padėjo prie tautos paminklo gražų vainiką. Vainiko padėjimas atkreipė didelį anglų visuomenės dėmesį. Gatvėse buvo išplatinta 8000 skrajukių, o vakare surengtas mitingas su žymiais anglų kalbėtojais.

Seniau kiekvienas DBLS skyrius turėjo kokį nors kultūrinį padalinį. Dabar, sumažėjus narių skaičiui, dar tebeveikia 6 chorai, 2 teatro grupės, 4 tautinių šokių grupės, Bradfordo progimnazija, krašte taip pat veikia 2 savaitgalio mokyklos ir 2 naujai steigiamos. Finansinė sąjungos būklė yra liūdna, nes narių skaičius sumažėjo, o pareigos liko tos pačios.

Prie DBLS veikia įteisinta, vadinasi, registruota Akcinė Lietuvių Namų B-vė su apie 1300 akcininkų, sudėjusių apie 8.000 svarų. Tos b-vės žinioje yra spaustuvė ir namai su sale, valgykla, baru, posėdžių kambariu ir gyv. butais. "Nidos" spaustuvės užuomazga su linotipu pradėta 1952 m. pradžioje. Sunkios buvo spaustuvės dienos, nes nebuvo nei pinigų, nei specialistų. Nors turima skolų, o kapitalo stokojama, dabar spaustuvė gali atlikti kiekvieną darbą greit ir tvarkingai. Jos svarbiausias uždavinys yra "Britanijos Lietuvio" spausdinimas, kuris svetimose spaustuvėse buvo brangus ir netvarkingas. Lietuvių Namuose yra 4 tarnautojai, "Nidos" spaustuvėje 5.

Pažymėtina, kad lietuvius pradeda apimti apatija. Tai pavojinga liga. Sunkiau darosi surinkti lėšų lietuviškiems reikalams ir prisiprašyti žmonių į visuomenines pareigas. Bet visomis turimomis jėgomis toliau dirbama bendram tikslui.

Inf.

Anglijos užsienio reikalų ministeris Anthony Eden ir jo žmona Clarissa, išeina iš New England Babtist ligoninės. A. Eden po sunkios operacijos nuvyko į Newport, R. I.

AR RŪPINATĖS SAVO VAIKAIS?

Jei taip, tai nedelsiant užsakykit savo vaikams jų laikraštį

TĖVIŠKĖLĘ

Metams tik 3 doleriai.

Rašykit šiuo adresu:

Tėviškėlė,
2313 West 91 St.,
Chicago 20, Ill.